

Sivistystoimi

Toimialajohtaja: sivistystoimenjohtaja

Sivistyslautakunta -31.05.2025

Jäsenet

Jyrki Niittymaa, puheenjohtaja
Heikki Paavisto, varapuheenjohtaja
Aki Lemmetyinen (eronnut 5.2.2025)
Ari Sarin 17.3.2025 alk.
Tiina Altti
Saara Peutere-Heikka
Lea Hiekkamäki
Veli-Erkki Ruotsalainen
Mira Viinijärvi
Timo Salokorpi

Varajäsenet

Ilkka Salminen
Leo Väreä
Ari Sarin/Reima Lahtinen 17.3.2025 alk.
Jouko Narvapalo
Leila Vuohisaari
Pauliina Kokko
Ville Erkkilä
Sahala Eila
Katja Minkinen

Sivistyslautakunnan kokouksia oli yhteensä 13. Käsiteltyjä asioita oli yhteensä 137 pykälää.

Näistä uuden lautakunnan kokouksia yhteensä 6. Käsiteltäviä asioita oli 63 pykälää.

Uuden lautakunnan ensimmäinen kokous 18.06.2025.

01.06.2025 -

Jäsenet

Aku Kinnunen, puheenjohtaja
Mikko Tilkusenmäki
Ville Erkkilä
Tiina Altti
Pertti Takanen
Sanna Pekki
Tiina Rinne-Lampinen

Varajäsenet

Tommi Leppänen
Miro Unnaslahti
Markos Koskinen
Marjaana Kuitunen
Ari Sarin
Pauliina Kokko
Kira Ryhti-Laine

Yleistä

Tulevaisuuden osaamista kaikille.

Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella ja terveillä elämäntavoilla.

Sivistystoimiala on ollut v. 2025 kaupungin keskeinen hyvinvointipalveluja järjestävä, tuottava ja niille toimintaedellytyksiä varmentava toimiala.

Ikäluokkien kehitys ja palvelutarve sekä asiakasmäärät on arvioitu kunkin tulosalueen kohdalla. Lasten ja nuorten ikäluokkien pieneneminen vaikuttaa palvelutarpeisiin ja edellyttää ennakoivaa henkilöstösuunnittelua. Tämä on ollut vallitseva toimintapa toimialalla jo pitkään.

Tulosalueiden toimintavuosi toteutui pääsääntöisesti tavoitteiden mukaisesti niin talouden kuin toiminnan osalta. Elämänlaatupalveluissa Raitti-kokonaisuuden väistö 8/2025 muutti palveluiden tuottamisen ja toteuttamisen monella eri tavalla.

Ammatillisen koulutus

Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradian ja kaupungin välillä toimii yhteistyöryhmä ajankohtaisten asioiden käsittelemiseksi. Keski-Suomen kuntakokous järjestettiin Jämsässä. Kokouksen aiheena oli ammatillinen koulutus. Jämsän kaupunki antoi lausunnon kuntayhtymän toiminnanohjauskokeiluhakemukseen. Kuntayhtymä tuli valituksi toiminnanohjauskokeiluun. Kaupunki päätti tyytyä Hämeenlinnan hallinto-oikeuden ratkaisuihin valituksissa ja hallintoriita-asiassa / Kaupungin tekemät muutoksenhaut ja hallintoriita /Jyväskylän koulutuskuntayhtymän Gradian päätökset syksy 2023.

Talousohjelmasta

Talousohjelman toteutumista on kuvattu tulosalueiden kohdalla

Sivistystoimialan avustukset ja hanketoiminta on kuvattu kunkin tulosalueen kohdalla. Toimialan avustukset ja hanketoiminta -kokonaisuutta on koottu uudella tavalla tilinpäätökseen 2025. Kokonaisuuteen on sisällytetty mm. kohdennetun nuorisotyön avustukset ja S2-kielen avustukset.

Hankkeiden / saatujen avustusten lukumäärä vuonna 2025 oli 19 Avustusten suuruus vaihteli 1 000 € - 206 000 euroa. Avustusten käyttö v. 2025 omarahoitusosuus ml. oli noin 852 000 euroa.

Opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi ensimmäisen kerran yhtenä kokonaisuutena avustuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin vuosille 2024-2027 kuitenkin niin, että kunkin vuoden avustussumma vahvistetaan erikseen. Jämsän kaupungille myönnettiin kokonaisuudessaan 618 000 euroa, josta vuoden 2025 oli yhteensä 206 000 euroa.

Henkilöstöresurssien toteutuminen, ikä- ja sukupuolijakauma, kouluttautuminen, terveysperusteiset pois- **salot**

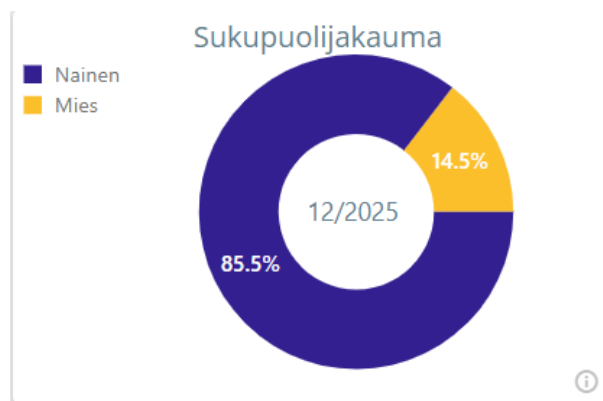
Sivistyslautakunta käsittelee kokonaisuuden toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen yhteydessä. Tiedot perustuvat palkkahallinnon toimittamiin tietoihin 2/2026.

Toimialan henkilöstövoimavarat (henkilötyövuodet) ovat toteutuneet pääpiirteittäin arvioidun mukaisesti. Talousarvioon arvioitiin htv-määräksi yhteensä 423,92. Henkilöstösuunnitelmaan ei viedä kesken vuoden esim. talousarviomuutoksista johtuvia muutoksia.

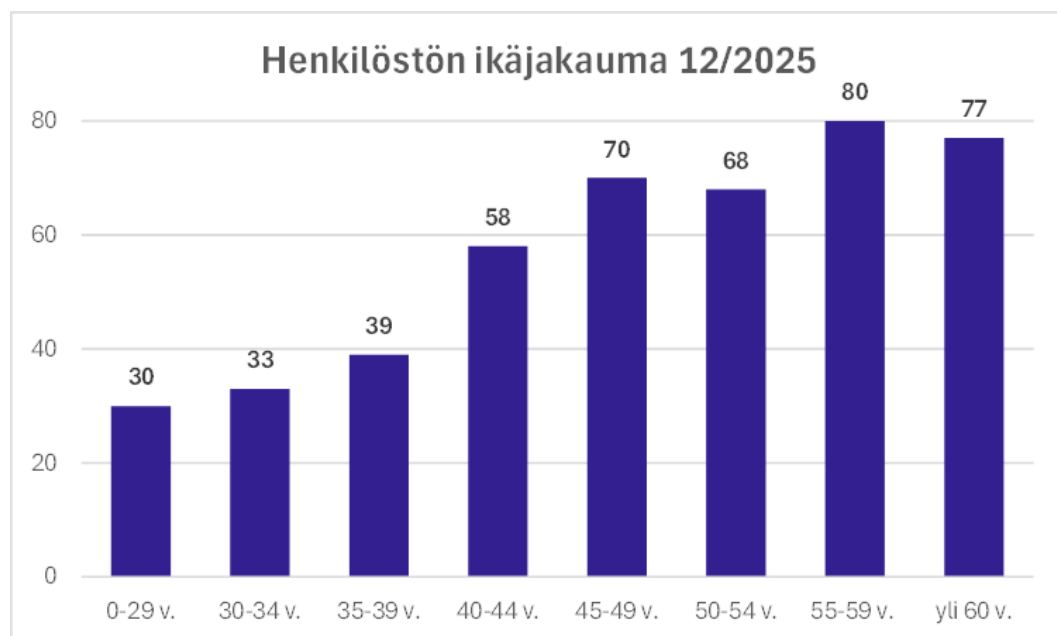
HR-toteumaraportti

Henkilötyövuodet	2025				
Tulosalue	vakinaiset	määräaik.	työllistetyt	oppisop.	Yhteensä
Sivistystoimen hallinto	2,00	0,00			2,00
Varhaiskasvatus	132,29	38,73			171,02
Perusopetus	152,81	38,34			191,15
Lukio-opetus	17,49	1,52			19,01
Elämänlaatupalvelut	27,59	18,53			46,12
Sivistystoimi	332,17	97,13			429,30

Henkilöstön sukupuolijakauma

Henkilöstön ikäjakauma

Terveysperusteiset poissaolot ovat vähentyneet vuoteen 2024 verrattuna. Tiedot perustuvat 2/2026 palkkahallinnosta saatuihin tietoihin.

Terveysperusteiset poissaolot	2022	2023	2024	2025
kpl/htv	21,05	16,10	17,52	14,46

Koulutuspäivissä (2,21 kpv/htv,) on hienosta kasvua v. 2024 verrattuna (1,94 kpv/htv).

Raportoinnit sivistyslautakunnalle vuonna 2025 suoritettut työpaikkaselvitykset ja työn vaarojen arvioinnit sekä vuoden 2025 työhyvinvointikyselyiden tulokset on raportoitu sivistyslautakunnalle 2/2026.

Maksut ja taksat

Talousohjelman mukaisesti taksat korotettiin.

Nuorisovaltuuston, Tammenlehvän Jämsän perinnetoimikunnan ja vammaisneuvoston toimintakertomukset

Sivistyslautakunta käsittelee tilinpäätös- ja toimintakertomuksen yhteydessä.

Tasetilien käyttö

Sivistyslautakunta käsittelee tilinpäätös- ja toimintakertomuskokouksessaan.

Sisäinen valvonta ja riskien arviointi

Sivistyslautakunta käsittelee toimialatasoisen sisäisen valvonnan kuvauksen ja arvioinnin sekä riskien arvioinnin toteutumisen ja raportoinnin toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen käsittelyn yhteydessä.

VÄESTÖN KOULUTUSTASO										
	tot 2009	tot 2021	tot 2022	tot 2023	ta 2024	ta 2025**	*tot. 2024	ta 2026**	ts 2027***	ts 2028***
15 vuotta täyttänyt väestö yhteensä	19408	17 333	17 058	16 977			17006			
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa yhteensä	7297	4813	4 620	4 572			4600			
Ei perusasteen jälkeistä tutkintoa %	38	27,8	27,1	26,9	27,5	25,9	27	26	25,5	24,5
Näistä tutkinnon suorittaneita yhteensä	12111	12 520	12438	12405			12406			
Suorittaneita %	62	72,2	72,9	73,1	72,5	74,1	73	74	74,5	75,5
Toinen aste yhteensä	8034	8194	8107	8069			8049			
Toinen aste % 15-vuotta täyttäneestä	41	47,3	47,5	47,5			47,3			
väestöstä										
Korkea-aste yhteensä	4077	4124	4120	4114			4129			
Korkea-aste %15-vuotta täyttäneestä	21	23,8	24,2	24,2	24,7	24,7	24,3	24,5	24,7	24,8
väestöstä										
*) Tilastokeskuksen tietokanta 15.9.2025		Tilastokeskuksen tietokanta								
seuraava päivitys 18.6.2026										
**) luvut ko. vuosien talousarviosta										
**) ta 2026 ja ts 2027-2028										

Toimiala- ja tulosaluekohtaiset tavoitteet ja määrärahat

	TA 2025	TA+lta 2025	TP 2025	ero € tp-lta	tot %
TOIMINTATUOTOT	2 404 275	3 433 275	4 837 903	1 404 628	140,91 %
Myyntituotot	762 900	762 900	1 010 126	247 226	132,41 %
Maksutuotot	685 975	631 975	744 377	112 402	117,79 %
Tuet ja avustukset	862 000	1 935 000	2 551 006	616 006	131,83 %
Muut toimintatuotot	93 400	103 400	532 394	428 994	514,89 %
TOIMINTAKULUT	-40 618 571	-41 496 071	-41 536 422	-40 351	100,10 %
Henkilöstökulut	-23 686 964	-24 323 964	-24 686 410	-362 446	101,49 %
Palvelujen ostot	-9 602 213	-9 853 713	-9 670 886	182 827	98,14 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-934 874	-949 874	-882 868	67 006	92,95 %
Avustukset	-721 000	-691 000	-635 598	55 402	91,98 %
Muut toimintakulut	-5 673 520	-5 677 520	-5 660 661	16 859	99,70 %
TOIMINTAKATE	-38 214 296	-38 062 796	-36 698 519	1 364 277	96,42 %

Sivistystoimialan toimintatuotot vuonna 2025 olivat noin 4 838 000 € ja toimintakulut noin 41 536 000 €. Talousarvioon nähden tuotot ylittivät noin 1 400 000 €. Kulut puolestaan alittuivat talousarviosta noin 40 000 €. Toimintakatteen alitus on 1 364 000 €.

Myyntituottoja on 247 000 € arvioitua enemmän. Varhaiskasvatuspalveluja on myyty arvioitua enemmän muille kunnille. Myös perusopetuksessa opetuksen maksuosuudet osana valtionosuusjärjestelmää toteutuneet ennakoitua suurempana. Talousarviovalmistelussa ei ohjeen mukaisesti huomioida tähän tiliin kohdettavia sisäisiä tuloja (uinninopetus).

Maksutuottoja on kertynyt 112 000 € arvioitua enemmän. Nämä selittyvät varhaiskasvatuksen asiakasmäärästä, iltapäivätoiminnan laskutuksesta hyvinvointialueelle ja lukiokoulutuksen alueen muiden koulutuksen järjestäjien opintomaksuista.

Avustuksia on noin 616 000 arvioitua enemmän: Tiliryhmän tuottoihin sisältyy talousarvioon kirjaamattomia eriä, kuten työterveyshuollon KELA-korvaukset ja koulutuskorvaukset. Toteumassa mukana avustusten jakosotus ja S2-kielenopetuksen avustus. Jälkimmäinen jäänyt epähuomiossa talousarvion valmistelussa pois. Lisäksi tulosalueiden väliset erot ovat vaikuttaneet tiliryhmän kokonaiskertymään. Näiden yhteisvaikutus 204 000 € Kotoutumisen kuntakorvauksia kertyi arvioitua enemmän 411 000 €. Arviota nostettiin toisessa talousarviomuutoksessa.

Muita tuottoja on kertynyt noin 429 000 € arvioitua enemmän. Tulosalueiden toiminnan erot vaikuttivat tiliryhmään toteumaan. Talousarvioon kirjaamattomia sisäisiä toimintatuottoja ovat luontaisedut, jotka käsitellään talousarvion laadintaohjeen mukaisesti. Arvioitua enemmän vuokratuloja. Etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan vuoden 2024 kuntaosuuden palautus sekä Raitin vuokranantajan tekemät vuokrapalautukset kevään 2025 reklamaation perusteella.

Toimintakuluissa henkilöstökulut ylittivät 360 000 €. Palkka- ja sivukulujen alitus hallinnon ja elämänlaatu- palveluiden tulosalueilla. Ilmeinen budjetointivirhe henkilöstökustannuksissa ja ennakoimattomat poissaolot lukiokoulutuksen tulosalueella (73 000 €). Talousarvioon kirjaamattomia eriä luontaisedut (sisäisinä toimintakuluina 246 000 €). (Perustuu talousarvionlaadintaohjeeseen.)

Palvelujen ostoissa alitusta on noin 180 000 €. Tulosalueiden toiminnan erot aiheuttavat vaihtelua tiliryhmään. Toimisto-, asiantuntija- ja ICT-palveluiden kustannukset alittuivat. Varhaiskasvatuspaikkojen ostot muilta kunnilta jäivät arvioitua vähäisemmäksi. Tulosalueiden puhtaanapito-, pesula- ja ateriapalveluissa ilmeni vaihtelua (alitusta 104 000 €). Sosiaali- ja terveystalouden palveluiden käyttö arvioitua suurempaa, palvelutarpeen kasvun vaikutus ICT-palveluissa arvioitua suurempi; nämä yhteensä (60 000 €).

Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa alitusta oli 67 000 €. Materiaalihankinnat on toteutettu taloudellisesti, mikä on tuonut säästöä muuttuvissa kustannuksissa (106 000 €). Tiliryhmän sisällä tilikohtaista vaihtelua. Kalustohankintoja rikkoutuneiden tilalle. Sisäinen varastolisä talousarviolaadintaohjeen mukaan ei huomioida talousarviota laadittaessa). Nämä yhteensä 41 000 €

Myönnettyissä avustuksissa alitukset olivat 55 000 €; Kotihoidontuen ennakoitua vähäisempi käyttö.

Muut toimintakulut alittuivat 17 000 €: a. Vuokrissa ja muissa kuluissa on ollut vähenemää ja tulosalueiden välillä esiintyy vaihtelua; alitus 53 000 €. Talousarvioon kirjaamattomia eriä ovat välilliset verot ja luottotap-
piot, jotka käsitelty talousarvion ulkopuolisina erinä 36 000 €. ylitystä

Toimialan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö				
Tavoite	Teemme yhdessä hyvää jämsäläistä työelämää			Toteutuu osittain
Mittari	Henkilöstökysely			
Mittari	Terveysperusteiset poissaolot	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	
		15,46	17,52	
Mittari	Kuvailu			
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Sivistyslautakunnalle on raportoitu työhyvinvointikyselyn tulokset, työn vaarojen arvioinnit ja työpaikkaselvitykset. Tulosalueilla tulokset on käsitelty yksikkökohtaisesti ja edellytetty määrämuotoista raportointia ml. kehittämiskohteet (2 kpl). Tulosaluetasoinen koonta valmistuu 3/2026. Kysytyt osa-alueet (työhyvinvoinnin kokemus, työ, työyhteisö ja johtaminen ovat vähintään melko hyvällä tasolla - suhteessa samalla tasolla kuin kaupunki kokonaisuutena. Tuloksissa on eroavaisuutta tulosalueiden kesken. Toimialalla ja tulosalueilla alhaisin arviointitulos on osiossa työ. Tässä osiossa kokemus mahdollisuudesta osaamisen kehittämiseen jää alhaisimmaksi. Johtamisen osalta myönteisimmiksi nousevat keskinäinen luottamus ja helposti lähestyttävyyys Kehitettävää löytyy innostavuudessa, mielipiteiden kuuntelemisessa ja niiden huomioon ottamisessa päätöksenteossa sekä siinä, suositeltaisiinko kaupunkia työnantajana. Työyhteisön merkitys on tulosten mukaan tärkeässä roolissa työhyvinvointia tukevana. Tämä näyttäytyy mahdollisuutena olla oma itsensä sekä mielipiteen sanomismahdollisuutena ja kuulemiseksi tulemisessa V 2024 kyselyn tulosten johdosta valittujen kehittämistoimien eteenpäin viemistä jatkettiin, esim. oppimisen tuen uudistus / sisäinen koulutus, yhdysluokkaopetus / tutustuminen, avekki-koulutus, erilaiset palaverikäytännöt, kehittämisspäivät. Terveysperusteiset poissaolot kpv/htv (15,46) ovat alittuneet vuoden 2024 toteumaan nähden (17,52). Koulutuspäivien toteuma (2,21 / htv.) on hienoisesti kohentunut vuodesta 2024 (1,94 / htv.). Tavoitteesta jäädään edelleen; arvioidaan, ettei kaikkia koulutuksia ole kirjattu hr-järjestelmään. Henkilötyövuositoteuma (429,3), noudattaa suunnitelmassa arviointia (423,92), kun otetaan huomioon, ettei kesken vuoden tehtyjä muutoksia esim. talousarviomuutoksista johtuen viedä suunnitelmaan. Ta-muutoksissa henkilöstöresursseja vahvistettiin kotoutumisen, oppimisen tuen uudistuksen ja ennakkoimattomien tilanteiden johdosta.			
Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä, Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö				
Tavoite	Hyvinvoiva jämsäläinen laadukkailla palveluilla, mielekkäällä tekemisellä, osallisuudella, terveillä elämäntavoilla			Toteutuu
Mittari	Kirjaston kävijämäärät	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		118 500	146 000	115 000

Mittari	Toimintakate €/asukas	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		- 1 927,85	- 1 959	- 1 999,52
Mittari	Varhaiskasvatus 1-5 vuotiaiden osallistumisaste	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		82	82	80
Mittari	Väestön koulutustaso			
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut hyvin. Toimintakate €/as on alle tavoitteen. Varhaiskasvatukseen osallistumisaste ylittyy tavoitteesta (82 % / 80 %). Kirjaston kävijämäärätavoitteessa on ollut ilmeinen näppäilyvirhe (115 000 po. 145 000). Kävijämäärätoteuma 118 500 johtuu Raitin väistöstä. Elämänlaatupalveluiden palvelutarjonta on ollut monipuolista saavuttaen eri kohderyhmiä. Uutena kohderyhmänä ovat kotoutujat. Työväenopiston opiskelijamäärä ja uimahallin asiakasmäärä ovat toteutuneet arvioitua suurempina. Kasvatuksessa ja opetuksessa toiminta noudattaa opetussuunnitelmia, joten toiminta on tavoitteen mukaista. Väestön koulutustasossa tapahtuu muutoksia yhtäältä väestön luontaisen poistuman myötä, jolloin ei perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien osuus pienenee. Pitkällä aikavälillä oppivelvollisuus uudistus vaikuttaa myös toisen asteen tutkinnon suorittaneiden suhteelliseen osuuteen. Korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden suhteellinen osuus on kasvanut tarkastelujakson ensimmäisestä vuodesta (2009) alkaen.			

Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä, Hyvinvointia ja turvallisuutta, Ympäristövastuuta, Palveleva kaupunki				
Tavoite	Kehittyvät, talouden ja ympäristön suhteen kestävästi järjestetyt sivistyspalvelut	Toteutuu		
Mittari	€/asukas, toimiala	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		- 1 927,85	- 1 959	- 1 999,52
Mittari	€/opiskelija, lukio	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		- 8 043	- 8 052	- 7 853
Mittari	€/oppilas, perusopetus	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		- 13 425	- 12 770	- 13 899
Mittari	€ / varhaiskasvatuksessa oleva lapsi	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		- 21 573,81	- 20 998	- 21 961,97
Mittari	€/asukas, elämänlaatupalvelut	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		- 114,88	- 154	- 136,68
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut hyvin. Tavoitteen mittariksi asetetut, taulukossa esitetyt €/X alittuvat pl- lukiokoulutus. Tämä johtuu henkilöstökustannusten ylityksestä. Kokonaisuuteen nähden ylitys on vähäinen. Toimialalla tehtiin kaksi (2) talousarviomuutosta. Henkilöresursseja lisättiin mm. kotoutumisen, oppimisen tuen uudistuksen ja ennakkoimattomien tilanteiden johdosta.			

Varhaiskasvatuksessa kestävä kehitys huomioidaan arjen toiminnossa kuten perusopetuksessa. Perusopetuksessa lukuvuoden 2025-2026 painopiste on kestävä kehitys. Lisäksi on jatkettu edellisten lukuvuosien aikana vakiintuneita toimintatapoja kuten retkiä lähiympäristöön, roskien lajittelua, kierrätys, oman ympäristön siisteydestä huolehtimista ja kierrätysmateriaalien käyttöä opetuksessa. Lukiokoulutuksessa on edetty säännöllisesti kestävä kehityksen tiekartan mukaisesti. Kirjasto on tutustunut Jyväskylän kirjastopalvelun ympäristökäsikirjaan ja poiminut sieltä uusia ideoita Jämsässä toteutettavaksi. Uimahallitoiminnassa on pyritty kokonaisvaltaiseen ympäristövastuulliseen toimintaan mm. ohjeistamalla asiakkaita hygieniasta huolehtimisessa, jolloin allasveden puhdistusjärjestelmässä ei tarvitse käyttää niin paljon kemikaaleja. Kotoutujat ovat tutustuneet paikalliseen historiaan ja ympäristöön, yhtenä näkökulmana on ollut kestävä kehitys. Toimialan hankinnoissa käytetään harkintaan ja hyödynnetään kierrätystä.

Tunnusluvut	TP 2024	TA+lta 2025	TP 2025
Toimintakate €/asukas	- 1 958,89	- 1 999,52	- 1 927,85

Riskienhallinta

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Talouden tasapaino	1. Talousarvio; tulo- ja menoarvion pitävyys ja talousohjelman toteutuminen Kotouttamisuudistuksen lainsäädännön muutosten keskenäisyys versus talousarvion valmistelu. Kaikki ei ole ennakoitavissa.	1	1	1
Arviointi	Talousarviomuutoksella korjattu toimintakate €/as alittuu. Talousarviomuutoksia tehtiin kaksi (2). Ne kohdentuvat menopuolella mm. osavuosisikatsauksen yhteydessä todettuihin kokonaisuuksiin (kotoutumispalvelu / palvelutarpeen vakiintumattomuus, oppimisen tuen uudistus) sekä koko toimialan osalta ennakoimattomat henkilöstökustannukset / sijaiset), palvelutarve ennakoitua suurempi varhaiskasvatuksessa, arvioitua suuremmat kotikuntakorvausmenot perusopetuksessa, elämänlaatupalvelut mm. suomen kielen opetuksen myynti vastaanottokeskukseen päättyneet. Tuloissa kotoutumiskorvausten määrä on suurempi kuin talousarviomuutos 2:ssa todettu. Talousohjelma ei toteutunut varhaiskasvatuksen palvelutarpeen vähenemisen osalta. Tulo- ja menoarvion osalta riski ei ole toteutunut. Talousarviomuutoksilla hallittiin riskien toteutumista.			
Toimenpide	Talousarvio: seuranta, arviointi, johtopäätökset ja toimenpiteet; toimiva sisäinen yhteistyö sekä toimiva, proaktiivinen yhteistyö talouspalvelun ja kaupunginjohtajan sekä sivistyslautakunnan kanssa. Hankehaut: aktiivinen seuranta ja arviointi. Julkisen talouden tasapainottamisohjelma vaikuttaa myönnettävien avustusten suuruuteen; enakkoon vaikutuksia ei pystytty arvioimaan. Lainsäädäntötyö aktiivinen seuranta ja arviointi vaikutuksista.			

Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Toiminnan laatu	2. Ammattitaitoisen (muodollisesti ja tosiasiallisesti kelpoisen) henkilöstön saatavuus ja sitoutuminen.	2	3	6
Arviointi	Osavuositarkastuksessa arvioituun nähden ei muutoksia: Verrattuna aiempiin vuosiin varhaiskasvatuksen henkilöstön saatavuus on parempi. Työnantaja on tehnyt toimia kelpoiskoulutukseen osallistumisen mahdollistamiseksi (sosionomikoulutus / pilotti, varhaiskasvatuksen opettajakelpoisuus / jotpa.) Kelpoisten erityisluokanopettajien saatavuus on heikentynyt erityisesti haastavimpiin ryhmiin. Ovtes pl. G-osio työn vaativuuden arviointia ja menettelyjä on uudistettu. Kvtes- ja ovtes G-osion -taasopikkajärjestelmän käyttöönotossa järjestelyvaraukset kohdennettiin palkkojen harmonisointiin ja näin harmonisointi toteutui 1.10. käyttöönoton yhteydessä. Työhyvinvointikyselyn tulosten käsittelyn myötä koulutuksia kohdennettiin esitettyihin / valittuihin aihealueisiin esim. oppimisen tuki, avoimuuksien tuki. Hallinnollisen työn keventämiseksi tarvittaisiin koko kaupunkiohjausorganisaation tasolla yhteistä keskustelua ja linjauksia.			
Toimenpide	Työnantajamaineesta huolta pitäminen, työ- ja virkaehtosopimusten paikallisesti sovittavien eiden kohdentaminen, osaamisen vahvistaminen, työnohjaus, työväkijärjestelmän suhteuttaminen ja hallinnollisten tehtävien keventäminen käytettävissä olevaan työvoimaresurssiin.			
Tavoite	Riski	Vaikutus	Tod. Näk	Riskitaso
Turvallisuus ja jatkuvuus	3. Arjen turvallisuus, puutteet varautumisesta	4	3	12
Arviointi	Työn vaarojen arviointi tehdään vuosittain. Arvioinnissa havaitut puutteet korjataan. Osavuositarkastuksessa arvioituun nähden ei muutoksia: Riskiä on hallittu avoimuuksien- ja ensiapukoulutuksella, varautumisvarastoja täydennetty, osallistuttu harjoitustoimintaan. Toimialan valmiussuunnitelma on hyväksytty. Taidekokoelman hallintajärjestelmän uudistus on sisällytetty v. 2026 talousarvioon. Raitin rakennusriskien todentuminen on todentunut toiminnallisena riskinä. Ensimmäisessä vaiheessa tilannetta vakautettiin siirtymällä väistötiloihin. Vuokranantajan toimesta on tehty selvittelytoimenpiteitä (sisäilmatutkimukset ja rakennetutkimukset) sekä korjaustoimenpiteitä. Tutkimustuloksista ja korjaustoimenpiteistä tehtävät johtopäätökset ovat keskeneräisiä. Asia on monitahoinen. Kaupungilla on asiassa käytössään rakennusterveysasiantuntijapalvelu. Raitin tilojen käyttöönotto, ts. tiloihin paluu, edellyttää työpaikkaselvitystä. Se on tätä raporttia valmisteltaessa (2/2026) keskeneräinen. Lukion kellaritilassa on havaittu kosteutta - tämänhetkisen arvion mukaan rajatulla alueella. Korjaussuunnitelman mukaiset toimenpiteet toteutuvat kevään 2026 aikana. Turvatuulosotetaan käyttöön koko organisaatiossa v. 2026 alkupuolella. Kaupunkitasoisesta riskien hallintakoulutuksesta on jo aikaa, joten osaamisen päivittäminen olisi ajankohtaista.			
Toimenpide	Osaamisen vahvistaminen: avoimuuksien- ja ensiapukoulutukset alueelliset ja kaupunkitasoiset harjoitukset, yksikötason harjoitukset, harjoitusten ja kouluttautumisen soveltaminen ohjeiksi ja menettelytavoiksi, varautumishankintojen tekeminen, digitaalisuus (digiturvallisuus)			

Sivistystoimen hallinto

Tulosalueen esimies: sivistystoimenjohtaja

Toiminnan kuvaus

Sivistystoimialan hallinto johtaa, kehittää ja tukee toimialan tulosalueiden toimintaa, sen kehittämistä ja johtamista. Hallintopalvelun keskeinen yhteistyötaho on sivistyslautakunta, jonka päätöksenteon onnistumiseen hallintopalvelut luovat edellytyksiä. Sivistyslautakunnan kanssa tehty yhteistyö ja sivistyslautakunnan johdolle osoittama tuki ovat olleet merkittävässä roolissa arjen johtamistyötä tehtäessä.

Hallintopalvelu tuottaa hallinto- ja talouspalveluja ja toimii tiiviissä yhteistyössä toimialan sisällä sekä kaupungin konsernipalveluiden, muiden toimialojen ja Ateria- ja puhtauspalvelu Oy:n kanssa.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Palveleva kaupunki		
Tavoite	Kuntavaalien jälkeen valittavan sivistyslautakunnan työskentelyn vahvistaminen koulutuksella, yhteistyöllä ja viestinnällä.	Toteutuu
Mittari	Kuvailu.	
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Sivistyslautakunnan puheenjohtajan johdolla valmistelu arviointi: Tavoite on toteutunut. Toimialaa koskeva perehdys toteutunut ja se jatkuu myös v. 2026. Perehdytys on ollut kattavaa, monipuolista, ja se on osaltaan tukenut päätöksentekoa. Päätösvalmistelu on ollut huolellista, ja se on antanut riittävät ja laajat tiedot päätöksenteon pohjaksi. Erilaiset ajankohtaiskatsaukset / lähetekeskustelut / iltakoulut ovat tukenet päätöksentekoa.	

Talousarvion toteutuminen

	TA 2025	TA+lta 2025	TP 2025	ero € tp-lta	tot %
TOIMINTATUOTOT			13 724	13 724	
Myyntituotot			1 501	1 501	
Tuet ja avustukset			468	468	
Muut toimintatuotot			11 755	11 755	
TOIMINTAKULUT	-265 525	-290 525	-243 471	47 054	83,80 %
Henkilöstökulut	-194 531	-219 531	-201 627	17 904	91,84 %
Palvelujen ostot	-54 714	-54 714	-26 523	28 191	48,48 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 800	-2 800	-2 079	721	74,25 %
Muut toimintakulut	-13 480	-13 480	-13 242	238	98,23 %
TOIMINTAKATE	-265 525	-290 525	-229 747	60 779	79,08 %

Talousarviossa ei ollut budjetoituna tuottoja hallinnon tulosalueelle. Tilikauden aikana kertyi kuitenkin tuloja yleislaskutuslisästä. Lisäksi toimintakulut alittuivat, mikä vahvisti talousarvioon nähden syntyntä myönteistä poikkeamaa.

Tunnusluvut	TP 2024	TA+lta 2025	TP 2025
Toimintakate €/asukas	- 13,97	- 15,26	- 12,07

Varhaiskasvatus

Tulosalueen esimies: varhaiskasvatusjohtaja

Toiminnan kuvaus

Vuonna 2025 syntyi Jämsässä 81 lasta, mikä lähes saman verran kuin vuonna 2024. Vuosittainen vaihtelu syntyvissä ikäluokissa on ollut suurta vuodesta 2013 alkaen, mutta näyttää tasaantuvan noin 80 - 100 lapsen välille viimeisten vuosien aikana.

Varhaiskasvatukseen osallistui hieman yli talousarviotavoitteen (80 %) mukaisesti keskimäärin 82 % 1-5 vuotiaiden lasten ikäryhmästä. Ikäluokkien vaihtelu (syntyvät lapset, alle 3-vuotiaiden määrä ja osallistuminen) sekä perheiden valinnat lasten varhaiskasvatuksen järjestämiseksi tekevät palveluntarpeen ml. perheille maksettavien tukien ennakoinnista haastavaa. Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten määrä vaihtelee toimintavuoden aikana; uusia lapsia tulee varhaiskasvatukseen ympäri vuoden. Varhaiskasvatuksen palvelutarve on vähentynyt syntyvien ikäluokkien pienentymisen myötä, mutta toisaalta 1-5 vuotiaiden osallistumisaste on noussut pidemmällä aikavälillä. Esioppilaista osallistui täydentävään varhaiskasvatukseen 90 %: a. Perheille maksettavien tukien (kotihoitontuki, yksityisenhoidon tuki, osittainen ja joustava hoitoraha) käyttäjiä oli ennakoitua enemmän. Lapsia, joiden äidinkieli tai kotikieli on muu kuin suomi, oli vuoden lopussa varhaiskasvatuksessa 35. Palvelutarvetaulukko on jäljempänä.

Osallistumisasteen kasvun myötä asiakasmaksutuottoja kertyi noin kuusi (6) prosenttia yli arvioidun. Tammikuussa 2025 varhaiskasvatuksessa olevista lapsista 72 % ei peritty lainkaan asiakasmaksua, joulukuussa 0-maksuisia lapsia oli 67 %.

Kelpoisten varhaiskasvatuksen opettajien saatavuudessa on edelleen haasteita. Oppilaitosten kanssa tehtävää yhteistyötä on lisätty Jyväskylän yliopiston kanssa niin, että Jämsän kaupunki on mukana sekä avoimen yliopiston että kasvatustieteen laitoksen hallinnoimassa JOTPA-hankkeessa, jolla mahdollistetaan varhaiskasvatuksen opettajaopintojen ja kasvatustieteen perusopintojen suorittamista työn ohessa. Lisäksi Jokivarren päiväkotitoimii kehittäjäpäiväkotiverkostossa ja yhtenä harjoittelupäiväkotina varhaiskasvatuksen opiskelijoille. Jyväskylän ammattikorkeakoulu aloitti syksyllä 2022 lähihoitajasta sosionomiksi -polkuopinnot. Kolme sosionomitutkintoa suorittamassa olleista varhaiskasvatuksen työntekijöistä valmistuivat vuoden 2025 aikana.

Uuden päiväkodin rakentaminen käynnistyi syksyllä Lääkärinkujalle. Päiväkotitoimii valmistuu keväällä 2026 ja siihen siirtyvät nykyisten Palomäen ja Viiskulman päiväkotien toiminnot 1.8.2026 alkaen.

Varhaiskasvatuslakiin (540/2018) tehtiin muutoksia 1.1.2025 alkaen. Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisvelvollisuus poistui, mutta kunnat voivat laatia sen edelleen. Uudet, valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet annettiin joulukuussa 2025 ja ne tulivat voimaan 1.1.2026. Lisäksi lakimuutoksen myötä poistui velvoite raportoida henkilöstön täydennyskoulutuksista.

Esi- ja perusopetuksessa annettavaa tukea koskeva perusopetuslain muutos tuli voimaan 1.8.2025. Kolmitoiminen tuki poistui ja sen tilalle tulivat ryhmäkohtainen ja lapsikohtainen tuki. Tuen muutoksen myötä vaki-naistettiin neljäs, aiemmin hankerahalla palkattu, varhaiskasvatuksen erityisopettaja 1.8.2025 alkaen. Päivitetty esiopetussuunnitelma hyväksyttiin sivistyslautakunnassa 18.6.2025.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (KARVI) kehittämä varhaiskasvatuksen laadunarviointiväline Valssi otettiin käyttöön keväällä 2025 hankearvioituksen avustuksella. Kevään henkilöstöarviointi toteutettiin Valssilla. Lisäksi valtakunnalliseen tiedonkeruuseen laadunhallinnan nykytilasta valikoitui Jämsästä kuusi (6) päiväkotiyksikköä ja varhaiskasvatuksen johtoryhmä.

Talousohjelman vuoden 2025 toimenpiteiden toteuttaminen

Lapsiryhmien vähentäminen Hallin päiväkodissa	Ei toteutunut täysimääräisenä johtuen 1-5 vuotiaiden lasten osallistumisasteen kasvusta ennakoidusta
Lapsiryhmien vähentäminen Koivulinnan päiväkodissa	Ei toteutunut täysimääräisenä johtuen 1-5 vuotiaiden lasten osallistumisasteen kasvusta ennakoidusta
Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteiset selvitystyöt kiinteistökannan mahdollisesta vähentämisestä, tilojen käytön tehostamisesta ja toimintojen sijoittumisesta Hallin/Kuoreveden sekä Jämsänkosken alueilla	Selvitystyötä jatkettu yhdessä tilapalvelujen kanssa.

Varhaiskasvatuksen hanketoiminta

Opetus- ja kulttuuriministeriöltä haettiin valtion erityisavustusta varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen koulutuksellista tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin vuosille 2024-2027. Jämsän kaupungille myönnettiin kokonaisuudessaan 618 000 €, josta vuonna 2025 maksettiin yhteensä 206 000 €. Hankkeen omarahoitusosuus on 20 %, joten hankkeeseen on käytettävissä yhteensä 257 000 €/ hankevuosi. Jämsän kaupungin saama erityisavustus vuodelle 2025 jaettiin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kesken lapsi/oppilasmäärän mukaisesti siten, että varhaiskasvatuksen osuus v. 2025 avustuksesta on ollut 30 % eli 77 250 €, sisältäen 20 %:n omavastuuosuuden (avustus 61 800 € + omavastuu 9450 €)	Hankeavustuksella palkattiin määräaikainen varhaiskasvatuksen erityisopettaja (7 kk), varhaiskasvatuksen konsultoiva/resurssiopettaja (12 kk) ja osa-aikainen avustaja (5 kk)
Valtion erityisavustus varhaiskasvatuksen laadunhallintajärjestelmä Valssin käyttöönottoon vuodelle 2025; avustus 25 000 € ja omavastuuosuus 6250 €, yhteensä 31250 €. Avustus käytettiin kokonaisuudessaan vuoden 2025 aikana.	Hanke-avustuksella palkattiin määräaikainen projektipäällikkö (7 kk) Valssi-järjestelmän käyttöönottoon, toteutukseen ja henkilöstön kouluttamiseen

Ikäluokat vv. 2018-2025 syntyneet

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Syntyneet koko Jämsä	128	81	108	118	83	97	89	84

Jämsän kaupungin alueella asuvien 1-5 -vuotiaiden lasten määrä ja heistä prosentuaalinen osuus varhaiskasvatuksessa olevista 31.12.2025

	TP 2023	% varhaiskasvatuksessa	TP 2024	% varhaiskasvatuksessa	TA 2025	% varhaiskasvatuksessa	TP 2025	% varhaiskasvatuksessa
Lapset 1-5 v	501	75 % (387)	483	79 % (381)	475	80 % (378)	495	80 % (397)

Palvelutarve; painotetut keskiarvot

	TP 2022	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TP 2025
Laskennallinen varhaiskasvatuspaikkojen määrä (huom. 1.8.2020 alle 3v päiväkodissa vie 1,75 paikkaa)	695	665	651	631	638
Lapsia varhaiskasvatuksessa yhteensä	587	556	532	487	515
Lapsia 1-5 v. varhaiskasvatuksessa	435	420	406	379	405
Lapsia esiopetuksessa	152	136	126	108	110
Lapsia perheille maksettavilla tuilla (kotihoidon-tuki, yksityisen hoidon tuki, osittainen ja jous-tava hoitoraha)	166	144	122	120	137
Lapsia vuorohoidossa	50	50	51	60	54

Varhaiskasvatuksen lapsimääriä laskettaessa on 1–5-vuotiaiden lasten osallistumisasteeksi laskettu aiempina vuosina 75 % ikäryhmästä. Vuonna 2025 painotetun keskiarvon mukaan osallistumisaste on 82 % ikäryhmästä. Alle 3-vuotias vie ryhmästä 1,75 paikkaa.

Lapsimäärissä on myös eroja vuoden aikana määrien ollessa suurempia vuoden alkupuoliskolla. Tämä on huomioitu ennusteissa laskemalla lasten määrä painotettuna keskiarvona vuodesta 2020.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö		
Tavoite	Hyvinvoiva lapsi yhteistyössä eri verkostojen kanssa	Toteutuu
Mittari	Asiakaskysely huoltajille	
Mittari	Asiakaskysely lapsille	
Mittari	Henkilöstökysely	
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Hyvinvointialueen lapsiperhepalveluiden kanssa on järjestetty yhteistyötapaamiset kaksi (2) kertaa sekä tehty yhteistyötä opiskeluhoollon että perhekeskusverkoston kanssa. Yhteistyötapaamisissa mietittiin toiveita yhteistyöntyön toteuttamiselle ja todettiin nykyisiä hyviä käytäntöjä. Tapaamiset jatkuvat säännöllisesti. Varhaiskuntoutustyöryhmän toiminta jatkuu uusilla toimintatavoilla. Henkilöstökysely toteutettiin päiväkotien henkilöstölle Valssi-järjestelmällä. Huoltajille on tehty kysely ja tulokset on käsitelty varhaiskasvatuksen johtoryhmässä samoin lapsille tehdyn kyselyn tulokset. Tulokset on käsitelty alueilla ja yksiköissä ja niistä tehty yhteenveto julkaistavaksi huoltajille. Lasten ja huoltajien kyselyjen tuloksia hyödynnettiin esiopetus-suunnitelman päivityksen yhteydessä. Tulokset käsiteltiin sivistyslautakunnassa 11.12.2025.	

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Ympäristövastuuta, Palveleva kaupunki, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö				
Tavoite	Laadukkaat, taloudellisesti kestävät ja kestävä kehitystä edistävät varhaiskasvatuspalvelut			Toteutuu
Mittari	Toimintakate €/varhaiskasvatuksessa oleva lapsi	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		- 21 573,81	- 20 997,73	- 21 961,97
Mittari	Toimintakate €/ asukas	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		- 583,66	- 584,63	- 594,16
Mittari	Varhaiskasvatukseen osallistumisaste 1 - 5 v lapset	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		82	82	80
Mittari	Henkilöstökysely			
Mittari	Terveysperustaiset poissaolot	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	
		3 008	4 047	
Mittari	Kuvailu			
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut hyvin. Toimintakate kokonaisuutena alittui hieman talousarviossa ennakoidusta. Syksyn lisätalousarviossa huomioitiin palvelutarpeesta johtuvat lisäkustannukset, ennakoimattomat sijaiskustannukset sekä 1.8.2025 vakinaistettu erityisopettaja. Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa toiminta perustuu varhaiskasvatus- ja esiopetus-suunnitelmiin. Osallistumisaste on hieman yli talousarviotavoitteen. Työhyvinvointikyselyn syksyn 2025 tulokset olivat lähes samanlaisia vuoden 2024 tulosten kanssa. Tulosten perusteella kysytyt osa-alueet (työhyvinvoinnin kokemus, työ, työyhteisö ja johtaminen) ovat vähintään melko hyvällä tasolla - suhteessa samalla tasolla kuin toimiala kokonaisuutena. Alhaisin arviointitulos on osiossa työ. Vuoden 2024 kyselyn tulokset on käsitelty alueilla ja yksiköissä ja niistä on raportoitu ml. kehittämiskohteet. Työskentelyä kehittämiskohteiden suuntaisesti on toteutettu. Syksyn 2025 kyselyjen tuloksia käsitellään alueilla alkuvuonna 2026. Koko henkilöstölle pidettiin yhteinen koulutuspäivä lokakuussa. Kevään rekrytoinneissa saatiin kelpoisia hakijoita sekä varhaiskasvatuksen opettajan että sosionomin avoimiin toimiin. Uusia varhaiskasvatuksen opettajia valittiin 5 ja sosionomeja 2. Varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmä Valssi otettiin käyttöön hankerahoituksen myötä. Ensimmäinen arviointi on toteutettu. Syksyllä osa päiväkodeista valikoitui valtakunnalliseen tiedonkeruuseen liittyen kunnassa toteuttavaan laadunhallinnan nykytilan arviointiin. Esiopetussuunnitelman päivitys käsiteltiin sivistyslautakunnassa 6/2025. Hankerahoituksella oli palkattuna lisäresurssia erityisopetukseen (kevätlukukausi) sekä resurssiopettaja ja syksyksi lisäresurssia esiopetukseen. Terveysperustaiset poissaolot vähenivät huomattavasti verrattuna vuoteen 2024.			

Talousarvion toteutuminen

	TA 2025	TA+lta 2025	TP 2025	ero € tp-lta	tot %
TOIMINTATUOTOT	533 175	508 175	769 763	261 588	151,48 %
Myyntituotot	150 000	150 000	217 251	67 251	144,83 %
Maksutuotot	269 875	269 875	287 686	17 811	106,60 %
Tuet ja avustukset	111 800	86 800	121 649	34 849	140,15 %
Muut toimintatuotot	1 500	1 500	143 177	141 677	9 545,13 %
TOIMINTAKULUT	-11 572 589	-11 818 589	-11 880 274	-61 685	100,52 %
Henkilöstökulut	-7 916 909	-8 192 909	-8 430 425	-237 516	102,90 %
Palvelujen ostot	-1 984 193	-1 984 193	-1 856 294	127 899	93,55 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-103 467	-103 467	-79 438	24 029	76,78 %
Avustukset	-550 000	-520 000	-464 878	55 122	89,40 %
Muut toimintakulut	-1 018 020	-1 018 020	-1 049 238	-31 218	103,07 %
TOIMINTAKATE	-11 039 414	-11 310 414	-11 110 511	199 903	98,23 %

Toimintatuotot olivat 790 000 euroa (toteumaprosentti 151 %) ja ylittyivät kokonaisuutena 262 000 euroa verrattuna lisätalousarviolla tarkistettuun talousarvioon.

Muille kunnille myytyjä varhaiskasvatuspalveluja oli ennakoitua enemmän 67 000 euroa. Myytyjen palvelujen määrä on kasvanut erityisesti lastensuojelun sijoittamien lasten osalta. Asiakasmaksut ylittyivät 18 000 euroa arvioidusta; tämä johtui palveluntarpeen kasvusta.

Tuet ja avustukset ylittyivät 35 000 euroa johtuen talousarvioon kirjaamattomista työterveyshuollon Kela-korvauksista ja koulutuskorvauksista.

Muut toimintatuotot ylittyivät 142 000 euroa. Ylitys johtuu pääosin talousarvion laadintaohjeen mukaisesti talousarvioon kirjaamattomista sisäisistä toimintatuotoista (luontaisedut 139 000 euroa).

Toimintakulut olivat 11,88 milj. € (toteumaprosentti 101 %) ja ylittyivät 62 000 euroa verrattuna talousarvioon. Henkilöstökulut ylittyivät 238 000 euroa (toteumaprosentti 103 %), joista talousarvion laadintaohjeen mukaisia, talousarvioon kirjaamattomia sisäisiä toimintakuluja oli 139 000 euroa (luontaisedut). Varsinainen henkilöstökulujen ylitys 100 000 euroa, joista henkilöstösivukulujen osuus oli 44 000 euroa ja jaksotettuja palkkojen osuus 25 000 euroa.

Palvelujen ostot alittuivat yhteensä 128 000 euroa. Muilta kunnilta ostetut varhaiskasvatuspalvelut alittuivat 27 000 euroa, ict-palvelujen ostot alittuivat 36 000 euroa. Ateria- sekä puhtaanapito- ja pesulapalvelut alittuivat yhteensä 44 000 euroa. Sosiaali- ja terveystaloudelliset palvelut ylittyivät 16 000 euroa.

Aineet, tarvikkeet ja tavarat alittuivat 24 000 euroa. Materiaalihankinnat on tehty taloudellisesti.

Perheille maksettavat avustukset (kotihoidontuki, yksityisen hoidon tuki, joustava ja osittainen hoitoraha) alittuivat 55 000 euroa.

Muut toimintakulut ylittyivät 31 000 johtuen talousarvioon kirjaamattomista välillisistä veroista ja luottotappioista.

Varhaiskasvatuksen toimintakate oli 11,11 milj. € (toteumaprosentti 98 %).

Tunnusluvut	TP 2024	TA+lta 2025	TP 2025
Toimintakate €/asukas	- 584,63	- 594,16	- 583,66
Toimintakate €/hoitolapsi	- 20 997,73	- 21 961,97	- 21 573,81

Perusopetus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Perusopetuksen tulosalueen tehtävänä on järjestää perusopetuslain mukaista opetusta (POL 2§). Perusopetuksen järjestäminen on kaupungin keskeinen ja lakisääteinen peruspalvelutehtävä. Perusopetukseen sisältyy oppimisen tuen ja opiskeluhoitoon palvelut. Keski-Suomen hyvinvointialueen järjestämisvastuulla on opiskeluhoitoon palvelut.

Vuonna 2025 perusopetuksen oppilasmäärä oli keskimäärin 1 563 oppilasta. Toteuma on talousarviossa laadittua ennustetta (1 508 oppilasta) jonkin verran suurempi. Lukuvuonna 2024-2025 perusopetuksen oppilasmäärä oli 1593. Iltaopisto- ja koulukouluopetuksessa oli vuonna 2025 oli keskimäärin 87 oppilasta. Valmistavan opetuksen oppilaita vuonna 2025 oli 15.

Oppilasennusteen mukaan lv. 2026-2027 Jämsän kaupungin perusopetuksessa opiskelee yhteensä 1401 oppilasta. Oppilasmäärä laskee lv. 2032-2033 mennessä 936 oppilaaseen. Yleisopetuksen sarjaisuus vähenee lukuvuoden 2025-2026 tasosta seuraavan kolmen lukuvuoden aikana yhteensä 11 ryhmällä ja vuoteen 2031 20 ryhmällä. Lukuvuodesta 2024-2025 yleisopetusryhmien määrä lukuvuoteen 2025-2026 väheni neljällä.

Sarjaisuuksien vähenemisellä on suora vaikutus perusopetuksen henkilöstösuunnitteluun. Henkilöstösuunnitelman mukaisesti tähän arvioidaan voitavan vastata eläköitymisillä, täyttämällä avautuvia vakansseja määrääkäsiksi. Tehtäviä voi aueta myös hanketoiminnan kautta.

Kuoreveden koululla siirryttiin lukuvuonna 2025-2026 yhdysluokkaopetukseen 1.-2. luokilla sekä 3.-4. luokilla. Ennusteen mukaan lukuvuonna 2027-2028 myös vuosiluokat 5.-6. muuttuvat yhdysluokaksi. Kaipolan koululla siirrytään vaiheittain yhdysluokkarakenteeseen tämänhetkisen arvion mukaan lukuvuodesta 2030-2031 lähtien.

Kouluverkko on Jämsän kaupunginvaltuuston 17.4.2019 § 17 tekemän päätöksen mukainen siten, että kouluverkko noudattaa kaupunginvaltuuston 11.12.2023 § 57 päätöstä (talousarvio 2024 - taloussuunnitelma 2025-2027 sis. talousohjelma). Ko. päätöksen perusteella Koskenpään ja Länkipohjan koulujen lakkauttamisprosessit keskeytettiin kaupunginvaltuuston päätöksillä (§ 138-139) 17.06.2024. Vuoden 2025 talousarviosta päätettäessä valtuusto poisti talousohjelman sisältyvän osuuden tarvittaessa aktivoituvista toimenpiteistä. Talousohjelmassa päätetty koulunkäynninohjaajien työaika kohdennetaan koulun työaikojen mukaiseksi, -toimenpide poistettiin vuoden 2025 talousarviosta. Taustalla olivat syksyn 2024 yhteistoimintaneuvottelutulos.

Samaisten yhteistoimintaneuvottelutuloksen saavutettiin yksimielinen lopputulos perusopetuksen ja lukio-opetuksen johtamisjärjestelyistä. Sivistyslautakunta päätti johtamisjärjestelyistä alkuvuodesta 2025. Johtamisjärjestelmän toimeenpano käynnistyi elokuussa 2025 jatkuen vaiheittain ja päättyen 1.8.2028.

Perusopetuslain muutokset oppimisen tuen osalta astuivat pääosin voimaan 1.8.2025 alkaen. Uuden lain myötä oppimisen tuen termit muuttuivat ja tuki jaotellaan oppimisen edellytyksiä tukeviin opetusjärjestelyihin, ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin ja oppilaskohtaisiin tukitoimiin. Lakiuudistuksen tavoitteena oli selkiyttää tukitoimia koskevaa päätöksentekoa sekä vähentää opettajien hallinnollista työtä. Laki edellytti koulutuksen järjestäjiä resursoimaan ryhmäkohtaiseen tukeen 0,122 h/ oppilas/ viikko. Lisätalousarvioon lisättiin (3,4htv vuositasolla) resurssia oppimisen tuen uudistuksen vuoksi. Asian johdosta tehtiin muutokset hallintosäätöön.

Lakiuudistuksen johdosta koulujen henkilöstöille järjestettiin veso-koulutukset aiheesta keväällä ja syksyllä. Lisäksi henkilöstöllä on ollut mahdollisuus osallistua lukuisiin Opetushallituksen järjestämiin webinaareihin.

Koulukuljetuspalvelujen osalta noudatettiin 1.8.2021 alkanutta sopimuskautta. Sen viimeinen optiovuosi on käytössä lukuvuonna 2025-2026. Sivistyslautakunta päätti 25.9.2025 § 105 kilpailuttaa esi- ja perusopetuksen kuljetukset.

Perusopetuslain (PoL 29 §, 4 mom) muutokset astuivat voimaan 1.8.2025 alkaen koskien puhelinten ja muiden mobiililaitteiden käyttöä perusopetuksen oppitunneilla. Lakimuutoksen vuoksi opetuksen järjestäjän tuli päivittää omat järjestyssääntönsä. Sivistyslautakunta hyväksyi 18.6.2025 79§ perusopetuksen järjestyssäännöt sekä toimintaohjeet aamu- ja iltapäivätoimintaan, koulujen kerhotoimintaan ja harrastamisen Suomen -mallin mukaiseen toimintaan.

Aluehallintovirastot saivat lakimuutoksen myötä 1.8.2025 alkaen lisää toimivaltaa koulujen laillisuusvalvonnassa. Uusi laki antaa virastoille oikeuden itse ottaa tutkittavakseen, onko opetus järjestetty lain mukaisesti. Aluehallintovirastojen toiminta päättyi 31.12.2025, ja uusi valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto aloitti toimintansa 1.1.2026.

Kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyn ja puuttumisen yhdenmukaistaminen ja jalkauttaminen käynnistettiin kaupungin omalla rahoituksella.

Perusopetuksen käytössä olleesta Opinsysin tuottamasta palvelusta luovuttiin ja siirryttiin MS O365 -käyttöjärjestelmään vuoden 2025 aikana.

Tuntijako- ja opetussuunnitelmamuutokset päätettiin:

1.8.2024 alkaen yksi (1) vuosiviikkotunti B1-kieli (ruotsi) yhdeksännelle luokalle ja opetussuunnitelma vuosiluokkia 3-6, 7 ja 8-9; B1-kieli (ruotsi)

1.8.2025 alkaen tuntijako, jossa vuosiviikkotuntien lisäys vuosiluokille 1-6 yhteensä kolme (3) matematiikka sekä äidinkieli ja kirjallisuus; samalla vastaavat opetussuunnitelmamuutokset. Valtakunnallisen muutoksen yhteydessä toteutettiin talousohjelman edellyttämä tuntijakomuutos siirtymäsäännöksellä. Näin varmistetaan, etteivät nykyisten oppilaiden valtakunnalliset minimimäärät yhteisiä aineita ja valinnaisia aineita alitu perusopetuksen aikana. Tuntijakomuutosten yhteisvaikutus aiempi minimituntimäärä 229 ja muutoksen jälkeen 228.

Lukuvuoden 2024-2025 teemana on liikkumisen ja hyvinvoinnin lisääminen. Syyslukukauden alussa 5.- ja 8.-luokan oppilaat tekivät liikkumista ja toimintakykyä mittaavat MOVE-testit. Tulokset antavat aihetta lisätä arkiliikuntaa sekä koulussa että vapaa-ajalla. Koulupäivän aikaisen liikkumisen lisäämiseksi kouluihin on nimetty asiasta vastaavat opettajat. Lukuvuoden 2025-2026 teemana on kestävä kehitys, oppimisen tuki ja poissaolot. Uudenlaisen oppimisen tuen jalkauttaminen on edellyttänyt koulutuksia ja asiaan perehtymistä jokaiselta opettajalta, jotta lapsen edun ensisijaisuus ja oikeus riittävään tukeen toteutuu uuden lain mukaisesti. Koululäsnäolon tukemiseen ja poissaolojen seurantaan otettiin Wilma Noti käyttöön. Wilma Noti automatisoi poissaolojen seurannan ja lähettää opettajalle ja rehtorille Wilma-viestin oppilaan poissaolojen ylitäessä yli säädetyn rajan. Lisäksi Wilma Noti lähettää huoltajille kuukausittain viestillä tiedot lapsen poissaolomääristä.

Keski-Suomen hyvinvointialueen vastuulla on järjestää lakisääteiset opiskeluhuoltopalvelut. Opiskeluhuoltopalveluihin kuuluu kuraattori-, psykologi ja kouluterveydenhuoltopalvelut. Psykologi- ja kuraattorityössä on lakisääteinen oppilasmäärämitoitus: 670 opp/ kuraattori ja 780 opp/ psykologi. Kouluterveydenhuollossa oppilasmäärät ovat suosituksia. Perusopetuksessa kuraattoriresurssi on toteutunut lakisääteisen mitoituksen mukaisesti. Koulupsykologipalvelu ei ole toteutunut mitoituksen mukaisena v. 2025 aikana. Käytössä on toki ollut hyvinvointialueen keskitetty palvelu. Asiaa käsiteltiin lukuisissa kaupungin ja hyvinvointialueen palavereissa.

Opiskeluhuoltohenkilöstön työ on painottunut yksilötyöhön. Opiskeluhuollon työntekijät ovat osallistuneet koulujen opiskeluhoitoryhmien kokouksiin mahdollisuuksien mukaan.

Jämsän kaupunki on tuottanut erityishuoltolain piirissä olevien kehitysvammaisten iltapäiväkerhotoiminnan sekä koulujen loma-ajan palvelut Keski-Suomen hyvinvointialueen kanssa laaditun sopimuksen mukaisesti. Keski-Suomen hyvinvointialue irtisanoi kyseisen sopimuksen irti 1.10.2025 alkaen kaikkien Keski-Suomen kuntien kanssa. Yhteistä näkemystä uuden sopimuksen sisällöstä Keski-Suomen kuntien ja hyvinvointialueen välillä ei ole löydetty.

Jämsän perusopetus on ollut mukana yrityskylätoiminnassa. Yrityskylätoiminta on suunnattu erityisesti 6. ja 9.-luokkalaisille oppilaille. Toiminnan sisällöt ovat osa yrittäjyyskasvatusta. Yrityskylä tarjoaa nuorille tietoa ja kokemuksia taloudesta, työelämästä ja yrittäjyydestä sekä opettajille välineitä opetuksen tueksi. Sivistyslautakunta hyväksyi nuorten talous-, työelämä- ja yrittäjyystaitojen palvelupolkua koskevan yhteistyösopimuksen jatkon Nuorten yrittäjyys ja talous Nyt ry:lle ajalle 1.8.2026-31.7.2029.

Talousohjelman mukaiset varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteiset selvitystyöt kiinteistökannan mahdollisesta vähentämisestä, tilojen käytön tehostamisesta ja toimintojen sijoittumisesta Hallin/Kuoreveden sekä Jämsänkosken alueilla aloitettiin syksyllä 2024. Selvitystyötä on tehty yhdessä tilapalvelujen kanssa vuoden 2025 aikana.

Koulutusmatkailun osalta sivistyslautakunta on hyväksynyt opetuspalvelujen ja koulutusmatkailun hinnoittelun sekä hinnoitteluperiaatteen muutoksen koskien tuotteiden ryhmäkokoja.

Talousohjelman vuoden 2025 toimenpiteiden toteuttaminen

Perusopetuksen tuntijaon muuttaminen minimiin.	Sivistyslautakunnan kokouksessa 26.09.2024 § 94 päätettiin perusopetuksen tuntijaosta ja tuntimäärä muutettiin uuteen valtakunnalliseen minimiin 228 tuntia 1.8.2025 alkaen.
Hanketoiminnan, kalusto- ja materiaalihankintojen sekä koulutuskustannusten vähentäminen.	Hanketoimintaa supistettu, koulutuksissa osallistuttu enimmäkseen maksuttomiin koulutuksiin, kalusto- ja materiaalihankinnat maltillisia
Sarjaisuuksien väheneminen	Ryhmiä vähentynyt, johtuu oppilasmäärän vähenemisestä.
Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen yhteiset selvitystyöt kiinteistökannan mahdollisesta vähentämisestä, tilojen käytön tehostamisesta ja toimintojen sijoittumisesta Hallin/Kuoreveden sekä Jämsänkosken alueilla.	Selvitystyötä jatkettu yhteistyössä tilapalvelun kanssa.

Perusopetuksen avustukset ja hanketoiminta

Opetus- ja kulttuuriministeriöltä haettiin valtion erityisavustusta <u>varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen koulutukselle tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviin toimenpiteisiin</u> vuosille 2024-2027. Jämsän kaupungille myönnettiin kokonaisuudessaan 618 000 €, josta vuonna 2025 maksettiin yhteensä 206 000 €. Hankkeen omavaraisuus on 20 %, joten hankkeeseen on käytettävissä yhteensä 257 000 €/ hankevuosi. Jämsän kaupungin saama erityisavustus vuodelle 2025 jaettiin varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen kesken lapsi/oppilasmäärän mukaisesti siten, että perusopetus osuus v. 2025 avustuksesta on ollut 70 % eli 180 000 €, sisältäen 20 %: omavaraisuuden.	Avustus on käytettävissä lukuvuoden 2025-2026 aikana. Tuen avulla on palkattu resurssiopettajia ja näin on pystytty jakamaan opetusryhmiä joustavammin ja kohdentamaan tarvittavat tukitoimet oppilaille paremmin. Perusopetuksen osuus jaettiin edelleen yhtenäiskoulualueittain oppilasmäärän mukaan: Jämsänjoen yhtenäiskoulualueen osuus oli 58 % eli 104 545 € Jämsänkosken yhtenäiskoulualueen osuus oli 31 % eli 55 877 € Kuoreveden yhtenäiskoulualueen osuus oli 11 % eli 19 827 €
--	--

Yhteisöllisen opiskeluhoollon vahvistaminen ja kehittäminen toteutettiin ajalla 1.1.2024-31.7.2025, avustus 33 000 € avustuksen omarahoitus 30 %, joten hankkeen kokonaiskustannukset ovat 47 000 €. Hanke päättyi 31.12.2024	Hankkeeseen palkatun opiskeluhoollon koordinaattorin tehtävänä oli mm. hankkeessa laaditun hyvinvoinnin vuosikellon vuosiluokittain laadittujen tehtäväkokonaisuuksien jalkauttaminen ja oppilaiden koulupoissaolojen ennaltaehkäisy.
Harrastamisen Suomen malli 1.8.2024-31.7.2025 avustus 30 000 euroa. Hankkeessa on 30 % omarahoitus eli hankkeen kokonaiskustannukset ovat 43 000 euroa. Vuoden loppuun mennessä avustusta on käytetty yhteensä 33 000 euroa. 1.8.2025-31.7.2026 avustus 22 500 €. Hankkeessa on 30 % omarahoitusosuus eli hankkeen kokonaiskustannukset ovat noin 32 000 €. Vuoden 2025 loppuun mennessä avustusta oli käytetty noin 28 000 euroa.	Kerhoja on ollut 15. Kerhojen teemoina on ollut muun muassa liikunta, musiikki, luova toiminta, kuvataiteet, mediataidot ja askartelu. Kerhot ovat kokoontuneet koulujen tiloissa tai pihalla heti koulupäivän jälkeen. Harrastamisen Suomen mallin avustuksella on maksettu myös oppilaiden ylimääräisiä koulukuljetuksia iltapäivisin.
Perusopetuksen uimataidon opetuksen vahvistaminen, valtionavustuksen hakeminen ajalle 1.12.2025-31.7.2026, avustus 25 000 €. Avustuksen omarahoitusosuus on 20 % eli hankekokonaisuus on suuruudeltaan 31 250 €.	Valtionavustus on hankesuunnitelman mukaisesti tarkoitus toteuttaa siten, että uimaopetus järjestetään hankkeen ajan samanaikaisopetuksena.
S2-kielen opetuksesta johtuvat avustukset 77 000 €	Leiriavustukset 6 200 €

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Työtä, koulutusta ja yrittäjyyttä, Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki			
Tavoite	Hyvinvoivia ja osaavia oppilaita asiakaslähtöisillä ja vaikuttavilla perusopetuspalveluilla, jotka tuottavat hyvinvoiva ja osaava henkilöstö.	Toteutuu	
Mittari	Henkilöstökysely		
Mittari	Kuvailu		
Mittari	Terveysperusteiset poissaolot	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024
		2 683	2 982
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Perusopetuslaki uudistui oppimisen tuen osalta 1.8.2025 alkaen. Uudistuksen keskeinen muutos on siirtyminen perinteisistä tuen tasoista (yleinen, tehostettu, erityinen) konkreettisiin pedagogisiin ratkaisuihin ja tukimuotoihin. Uudistus korostaa joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa tukea sekä opettajien tiiviimpää yhteistyötä tuen suunnittelussa ja toteutuksessa. Tuen termistö vaihtui. Perusopetuksen henkilöstölle järjestettiin koulutusta keväällä ja syksyllä. Opetussuunnitelmaa ja kaupungin hallintosääntöä päivitettiin uudistukseen liittyvien tarpeiden osalta vuonna 2025. Perusopetuksen järjestyssäännöt on päivitetty vastaamaan perusopetuslain muutosta koskien digilaitteiden käyttöä oppitunnilla, välitunnilla ja ruokailussa. Siirtyminen Linux-järjestelmässä Microsoftin O365-järjestelmään on toteutettu. Sopimus Opinsysin kanssa päättyi 30.9.2025. Poissaolojen seurantaan on hankittu Wilma NOTI-palvelu.		

Kiusaamisen ja väkivallan ehkäisyyn rekrytoitiin opiskeluhoollon koordinaattori lukuvuodeksi 2025-2026. Hänen tehtävänsä on kehittää, yhdenmukaistaa, koordinoida ja jalkauttaa kiusaamisen ja väkivallan ehkäisemiseen tehtävää työskentelyä kaikissa perusopetuksen kouluissa.

Työhyvinvointikyselyn 2025 perusteella osa-alueet työhyvinvoinnin kokemus, työyhteisö ja johtaminen ovat vähintään melko hyvin -tasolla. Alhaisin tulos on osa-alueella työ, joka on hieman melko-hyvin-asteikon alapuolella. Vuoden 2024 kyselyiden tulokset on käsitelty kouluilla ja niistä on raportoitu kehittämiskohteet. Työskentelyä kehittämiskohteiden mukaisesti on toteutettu. Syksyn 2025 tulokset on käsitelty kouluissa alkuvuonna 2026. Terveysperusteiset poissaolot ovat vähentyneet aiempaan nähden. Tietosuojasystistä perusopetuksen ja lukiokoulutuksen poissaolot on yhdistetty.

Ympäristövastuuta

Tavoite	Kestävä kehitys	Toteutuu osittain
Mittari	Kuvailu	
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Lukuvuoden 2025-2026 painopiste on kestävä kehitys. Siihen liittyy mm. ruokahävikin seuraaminen. Lisäksi jatketaan edellisten lukuvuosien aikana vakiintuneita toimintatapoja kuten retkiä lähiympäristöön, roskien lajittelua, kierrätys, oman ympäristön siisteydestä huolehtimista ja kierrätysmateriaalien käyttöä opetuksessa. Yksittäisten koulujen osalta kestävä kehityksen tavoite on toteutunut erittäin hyvin, mutta koko perusopetuksen näkökulmasta tavoitteen toteutumisessa on vaihtelua. Johdonmukaista työtä on jatkettava, jotta kestävästä kehityksestä tulee luonnollinen osa kaikkien koulujen toimintakulttuuria.	

Talousarvion toteutuminen

	TA 2025	TA+lta 2025	TP 2025	ero € tp-lta	tot %
TOIMINTATUOTOT	603 300	603 300	1 294 291	690 991	214,54 %
Myyntituotot	303 600	303 600	481 853	178 253	158,71 %
Maksutuotot	54 800	54 800	151 292	96 492	276,08 %
Tuet ja avustukset	191 600	191 600	360 718	169 118	188,27 %
Muut toimintatuotot	53 300	53 300	300 429	247 129	563,66 %
TOIMINTAKULUT	-21 934 367	-22 327 367	-22 277 886	49 481	99,78 %
Henkilöstökulut	-11 640 397	-11 783 397	-11 879 515	-96 118	100,82 %
Palvelujen ostot	-6 518 153	-6 768 153	-6 708 516	59 638	99,12 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-588 850	-588 850	-554 195	34 655	94,11 %
Avustukset			-230	-230	
Muut toimintakulut	-3 186 967	-3 186 967	-3 135 430	51 537	98,38 %
TOIMINTAKATE	-21 331 067	-21 724 067	-20 983 595	740 472	96,59 %

Perusopetuksen myynti - ja maksutuotot ylittivät noin 275 000 € johtuen ennakoitua suuremmista opetuksen maksuosuuksista, jotka perustuvat valtioneosuusjärjestelmän kotikuntakorvauksiin (178 000 €). Tuotoissa Keski-Suomen hyvinvointialueelta iltapäivätoiminnan laskutus.

Tuet ja avustukset ylittivät noin 169 000 €, johtuen S2-opetuksen avustuksesta (77 000 €), vuosien 2024 ja

2025 avustusten jaksotuksista (27 000 €), budjetoimattomista retkiavustuksista sekä työterveyshuollon järjestämisestä maksettavista Kela-korvauksista (32 000 €).

Muut toimintatuotot ylittyivät noin 247 000 €. Muihin toimintatuottoihin kuuluu talousarvioon kirjaamattomat sisäiset toimintatuotot: luontaisedut (107 000 €); talousarvion ohjeen mukainen menettely. Vuokratuloissa iltaapäivätoiminnan vuokratulot ja sisäiset vuokratulot.

Henkilöstökulut ylittyivät noin 96 000 €. Ylitys johtui talousarvioon kirjaamattomista sisäisistä toimintakuluista (luontaisedut), mikä on talousarviolaadintaohjeen mukainen menettely (107 000 €). Vakinaisten kausipalkkojen alitus (585 000 €) on samaa suuruusluokkaa, kuin ulkopuolelta palkattujen sijaisten ylitys (575 000 €)

Palvelujen ostot alittuivat noin 59 000 €. Majoitus ja ravitsemispalvelut alittuivat 23 000 €, ICT-palveluiden alitus 105 000 €, koulutus- ja kulttuuripalvelut alittuivat 16 000 €. Koulutuksissa on hyödynnetty kaupungin koulutuslisenssiä (Eduhouse) ja osallistuttu pääosin maksuttomiin koulutuksiin. Tulkkauspalveluiden ylitys 59 000 € johtuu tiliöintitavan muutoksesta (talousarviossa budjetoitu asiantuntijapalveluihin).

Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa talousarvio alittui 35 000 eurolla. Säästöä syntyi erityisesti toimisto- ja koulutarvikkeissa 31 000 euroa. Talousohjelman mukaisesti hankintoja on vähennetty ja hankinnoissa käytetty harkintaa.

Muut toimintakulut alittuivat noin 52 000 eurolla. Tähän tiliryhmään kuuluu huoneistojen vuokrat, laitevuokrat sekä välittömät ja välilliset verot.

Tunnusluvut	TP 2024	TA+lta 2025	TP 2025
1. Perusopetus			
Oppilasmäärä	1 641	1 563	1 563
Toimintakate €/oppilas	- 12 770	- 13 899	- 13 425
Toimintakate €/asukas	- 1 096	- 1 141	- 1 102
2. Lukio			
Opiskelijamäärä	263	272	272
Toimintakate €/asukas	- 110	- 112	- 115
Toimintakate €/opiskelija	- 8 052	- 7 853	- 8 043

	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TP 2025
Oppilamäärä	1 763	1 746	1 698	1 634	1 564	1 563

Oppilasennuste	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033
Juokslahti	43	40	37	37	32	30	29	32
Kaipola	98	89	89	82	82	73	70	70
Koskenpää	30	25	25	24	21	22	17	20
Läkipohja	22	21	17	18	16	15	16	13
Jämsänkosken yhtenäiskoulu 1-6 sisältää pienluokat	259	237	224	195	178	170	164	172
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 1-6 sisältää pienluokat	386	341	312	310	275	271	247	250
Kuoreveden koulu 1-6	66	64	54	49	53	50	49	52
Alakoulut yhteensä	904	811	749	704	644	615	576	589
Jämsänkosken yhtenäiskoulu 7-9 sisältää pienluokat	199	202	199	188	177	162	134	115
Jämsänjoen yhtenäiskoulu 7-9 sisältää pienluokat	358	348	319	288	268	244	238	194
Kuoreveden koulu 7-9	65	55	58	48	47	40	40	38
Yläkoulut yhteensä	622	591	558	504	472	426	392	327
Perusopetus yhteensä	1526	1402	1307	1208	1116	1041	968	916

Lukiokoulutus

Tulosalueen esimies: johtava rehtori

Toiminnan kuvaus

Lukiokoulutus on yleissivistävä koulutus, joka antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa korkeakouluopinnot yliopistossa tai ammattikorkeakoulussa.

Lukiokoulutuksen tavoitteena on tukea opiskelijoiden kasvamista hyväksi, tasapainoisiksi ja sivistyneiksi ihmisiksi ja aktiivisiksi yhteiskunnan jäseniksi sekä antaa opiskelijoille jatko-opintojen, työelämän, harrastusten sekä persoonallisuuden monipuolisen kehittämisen kannalta tarpeellisia tietoja ja taitoja. Koulutuksen tarkoituksena on myös antaa opiskelijoille valmiuksia elinikäiseen oppimiseen ja itsensä jatkuvaan kehittämiseen. (LL 2 §, 1. ja 2. mom.). Laki vahvistaa yleissivistystä ja velvoittaa antamaan erityisopetusta. Opinto-ohjauksen velvoitteet ovat lisääntyneet.

Jämsän lukio ylsi STT:N keväällä 2025 tekemässä lukiovertailussa Keski-Suomen ykköseksi. Lukiovertailu on tehty 2010-luvun alkupuolelta lähtien. Vertailussa vertailtiin syksyllä 2022 lukionsa aloittaneiden sisääntulo-keskiarvoja sekä kevään 2025 ylioppilastutkintonsa suorittaneiden yo-kokeiden tuloksia.

Vuonna 2010 lukiolaisia oli 353, vuonna 2024 keskimäärin 262 ja vuonna 2025 keskimäärin 272 opiskelijaa. Syksyllä 2025 lukion aloitti 83 uutta opiskelijaa. Henkilöstön määrä on pyritty mitoittamaan lukuvuosittain opiskelijamäärän suhteessa.

Lukion opiskelijamäärän arvioidaan pysyvän lähivuosina suunnilleen nykytasolla. Vuonna 2025 lukio oli osittain neli- ja kolmisarjainen ja muuttuu lukuvuodesta 2026-2027 alkaen kokonaan kolmisarjaiseksi. Ennusteen mukaan lukio on kolmisarjainen ainakin vuosikymmenen loppuun saakka. Näin voidaan mahdollistaa myös kahden tutkinnon opinnot Gradia Jämsän opiskelijoille.

Vuoden 2025 lopussa urheiluvalmennuksessa oli 33 lukion opiskelijaa ja kahden tutkinnon opiskelijoita oli 21. Kaksoistutkintoa suorittavien opiskelijoiden pääkoulu on Ammattiopisto Gradia.

Lukiokoulutus ja Ammattiopisto Gradia ovat sopineet yhteistoiminnasta kaksois- ja kolmoistutkinto-opiskelijoiden sekä urheiluvalmennuksessa olevien lukion opiskelijoiden osalta. Seudullinen toisen asteen johtoryhmä on kokoontunut neljä (4) kertaa vuodessa, samoin opinto-ohjaajien ryhmä.

Lukiolaki velvoittaa myös korkeakouluyhteistyöhön. Yhteistyökumppaneina ovat olleet Jyväskylän avoin yliopisto sekä Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Jämsän lukio osallistui maakunnalliselle korkeakouluviikolle keväällä 2025. Lisäksi opiskelijoita on ohjattu suorittamaan tarjolla olevia korkeakouluopintoja läpi lukuvuoden.

Laki oppivelvollisuudesta astui voimaan 1.1.2021 ja sen myötä oppivelvollisuus laajentui 18 ikävuoteen asti. Maksuttomuus jatkuu lukio-opintojen loppuun saakka, kuitenkin enintään sen vuoden loppuun, kun opiskelija täyttää 20 vuotta. Maksuttomuuden piirissä olevien opiskelijoiden kannettavat tietokoneet on hankittu kolmen vuoden leasing-sopimuksella kaupungin tietohallinnon kautta. Oppimateriaalien osalta lukio on mukana Hansel Oy:n puitesopimuksessa. Vuoden 2025 lopussa maksuttomuuden piirissä oli 251 lukion opiskelijaa. Vuonna 2025 valmistui yhteensä 86 ylioppilasta, joista kaksoistutkintoja oli yhdeksän (9).

Kaikki opiskelijat noudattavat 1.8.2021 käyttöön otettua opetussuunnitelmaa. Opetussuunnitelmassa vahvistetaan sekä oppiaineiden tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen hallintaa, että laaja-alaista osaamista. Opinto-kokonaisuuksia voi muodostaa yhden oppiaineen sisällä tai ne voivat olla oppiainerajat ylittäviä opintokokonaisuuksia.

Lukuvuoden 2024-2025 teemana oli keskittyminen. Se kattaa laajasti eri tavoitteita, kuten pitkäjänteisen työskentelyn, hyvän työrauhan ja opiskelutaitojen kehittymisen. Lukuvuonna 2025-2026 teemana on vuorovaikutus. Vuorovaikutustaidot ovat keskeisiä taitoja työelämässä ja ihmissuhteissa. Vuorovaikutukseen sisältyy mm. hyvä käyttäytyminen, kuuntelutaidot ja kyky ilmaista itseään sekä suullisesti että kirjallisesti.

Lukion ensimmäisen ja kolmannen vuoden opiskelijoille tehtiin opiskelijakyselyt vuoden 2025 aikana. Kyselyn tulokset on julkaistu lukion Pedanet-sivuilla.

Lakimuutokset:

Lukiokoulutuksen oppimisen tukea koskeva lakimuutos astui voimaan 1.8.2025. Lukiolaisen oikeutta oppimisen tukeen vahvistettiin säätämällä opiskelijan oikeudesta tukiopetukseen, jota hän tarvitsee lukion oppimäärän suorittamiseksi. Lisäksi opiskelijalla on oikeus erityisopetukseen, jos hän oppimisvaikeuksien tai muun niihin rinnastettavan syyn vuoksi tarvitsisi erityisopetusta oppimäärän osaamistavoitteiden saavuttamiseksi.

Erityisopetuksessa huomioidaan opiskelijan tarvitsemat erityisjärjestelyt osaamisen osoittamiseen liittyvissä tilanteissa lukiokoulutuksen aikana sekä ylioppilaskirjoituksissa. Kaikki lukion opiskelijat osallistuivat ensimmäisen lukuvuoden syksyllä lukiseulaan, minkä perusteella saatiin alustava tieto lukemisen ja kirjoittamisen taidoista. Lukiseulan ja opiskelussa havaittujen haasteiden perusteella opiskelija voidaan kutsua varsinaiseen lukitestiin. Testin tulosten perusteella opiskelijalle laaditaan tarvittaessa henkilökohtainen lukioaikainen suunnitelma tarvittavista erityisjärjestelystä. Näitä erityisjärjestelyjä voidaan anoa myöhemmin myös ylioppilastutkinnon kokeisiin.

Vammaisten opiskelijoiden tuen tarpeisiin vastaamiseksi tehdään yhteistyötä hyvinvointialueen vammaispalveluiden kanssa. Opiskelijan oikeudesta opiskelun edellyttämiin avustajapalveluihin, erityisiin apuvälineisiin ja muihin palveluihin säädetään erikseen.

Oppimisen tuen lakimuutoksen osalta Jämsän kaupungin hallintosääntöä ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelma päivitettiin tarvittavilta osin.

Lisäksi lukiokoulutuksen osalta tapahtui norminpurkua ja mm. velvoite lukuvuosisuunnitelman laatimisesta poistui. Normien purku pienensi yksikköhintarahoitusta 1.1.2025 lähtien. Jämsän lukion käytännön toimintaa ohjaamaan laadittiin edelleen lukuvuosisuunnitelma, vaikka velvoittavuus poistui.

Keski-Suomen hyvinvointialue tuottaa opiskeluhuollon kuraattori- ja psykologipalvelut Jämsän lukiolle. Lukiossa on ollut mitoituksen mukaiset psykologi- ja kuraattoripalvelut. Psykologin ja kuraattorin toiminta on painottunut yksilötyöhön. Opiskeluterveydenhuollon palvelut siirtyivät hyvinvointialueen tuottamiksi 1.8.2024. Opiskeluterveydenhuollon lääkäripalveluissa on ollut ajoittain puutteita. Opiskeluhuollon työntekijät ovat osallistuneet lukion opiskeluhuoltoryhmän kokouksiin ja tarvittaessa henkilöstökokouksiin.

Yhteistyössä Himos-Yhtiöiden kanssa toteutettiin ensimmäistä kertaa rinneharjoittelijakurssi. Opintojakson kesto on 30 tuntia ja sisältäen viisi tuntia teoriaa ja 25 tuntia käytännön harjoittelua. Lisäksi opintojakso sisältää vapaaehtoisen 10 tunnin harjoittelujakson rinteessä. Harjoittelun tehdessään opiskelija saa todistuksen, jolla on mahdollista hakea töihin Himoksen hiihtokouluun apuopettajaksi.

Talousohjelman vuoden 2025 toimenpiteiden toteuttaminen

Tuntikehyksen leikkaaminen	Opinnot järjestetään kolmisarjaisina, lisäksi vähennetty valinnaisuutta ja kasvatettu keskimääräistä ryhmäkokoja.
Itsenäinen opiskelu	Itsenäistä opiskelua on lisätty, lisäksi ostettu verkko-opetusta.
Hanketoiminnan, kalusto- ja materiaalihankintojen sekä koulutuskustannusten vähentäminen.	Hankinnoissa ennakoimattomia kaluston rikkoutumista. Koulutuksissa hyödynnetty kaupungin koulutuslisenssiä ja Opetushallituksen järjestämiä koulutuksia. Oppimateriaalien kierrätystä on lisätty.

Lukiokoulutuksen hanketoiminta

Opetushallitus on myöntänyt lukiolle <u>Erasmus+</u> yleissivistävän koulutuksen akkreditoinnin vuoden 2027 loppuun asti. Toimintakaudelle 2024-2025 avustusta saatiin noin 20 000 euroa ja toimintakaudelle 2025-2026 saatiin noin 29 000 euroa.	Tämä mahdollistaa kansainvälisyystoiminnan pitkäjänteisen toteuttamisen ja kehittämisen. Akkreditoinnin myötä lukiolle myönnetään säännöllisesti vuosittaista tukea sekä opiskelijoiden että opetushenkilökunnan liikkuvuuksiin seuraavien kolmen vuoden ajan. Akkreditoinnin aikana Jämsän lukiokoulutus kehittää, vahvistaa ja lisää kansainvälistä toimintaa. Erasmus+ -liikkuvuuksien tavoitteena on lujittaa opettamisen ja oppimisen eurooppalaista ulottuvuutta, parantaa opetuksen ja oppimisen laatua yleissivistävässä koulutuksessa sekä edistää eurooppalaisen koulutusalueen luomista. Avustukset ovat mahdollistaneet ryhmäliikkuvuuksia, opiskelijoiden yksilöliikkuvuuksia ja henkilöstön koulutuksia. Lukuvuonna 2024-2025 ja 2025-2026 lukiolla on työskennellyt osa-aikainen nuoriso-ohjaaja.
--	--

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö			
Tavoite	Hyvinvoivat ja osaavat opiskelijat laadukkailla koulutuspalveluilla hyvinvoin- van ja osaavan henkilöstön tuottamana		Toteutuu
Mittari	Henkilöstökysely		
Mittari	Kuvailu		
Mittari	Terveysperusteiset poissaolot	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024
		2 683	2 982
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Lukiolaki muuttui 1.8.2025 oppimisen tuen osalta. Uuden lain mukaan oppimisen tuen pää- paino on helposti saavutettavassa oppimisen tuessa, jota annetaan lukio-opiskelijalle heti, kun tuen tarve ilmenee. Tuen on tarkoitus ennaltaehkäistä vaikeuksien kasautumista. Erasmus+-akkreditoinnin myötä lukio on saanut kansainväliseen toimintaan avustusta luku- vuodelle 2024-2025 noin 20 000 euroa ja toimintakaudelle 2025-2026 noin29 000 €. Luku- vuoden aikana on toteutettu opettaja- ja opiskelijavaihtoja ruotsalaisen, ranskalaisen ja sak- salaisen koulun kanssa. Keväällä 2025 lukiosta valmistui 72 uutta ylioppilasta, näistä viisi (5) suoritti kaksoistutkin- non. Syksyllä 2025 valmistui 14 ylioppilasta, joista neljä (4) suoritti kaksoistutkinnon.		

Työhyvinvointikyselyn syksyn 2025 tulokset kaikilla osa-alueilla (työhyvinvoinnin kokemus, työ, työyhteisö ja johtaminen) asettuvat melko hyvän ja erittäin hyvän välimaastoon. Osa-alueita tutkittaessa tarkemmin, heikoimpana koettiin olevan aikaa osaamisen kehittämiseen. Vuoden 2024 kyselyn tuloksia on käsitelty lukiossa ja niistä on raportoitu kehittämis-kohteet ja tehtävät toimenpiteet. Kehittämiskohteet ovat ohjanneet toimintaa. Syksyn 2025 kyselyn tuloksia käsitellään alkuvuonna 2026.

Terveysperusteiset poissaolot on tietosuojasysteistä yhdistetty perusopetuksen ja lukiokoulutuksen osalta. Nämä poissaolot ovat vähentyneet aiempaan nähden

Ympäristövastuuta

Tavoite	Ympäristöystävällinen lukio			Toteutuu
Mittari	Vuotuisten tapahtumien määrä	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		8	5	5
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite toteutunut hyvin. Jokaisen jakson yhteydessä on järjestetty ryhmänohjaustunti missä on toteutettu kestävän kehityksen tiekarttaa. Opiskelijat ovat mm. etsineet kuvia välttämättömistä, tarpeellisista, energiaa säästävistä ja luksustuotteista ja tarkastelleet hiilikädenjälkeä. Toukokuussa järjestettiin ympäristön siistimistalkoot ja istutettiin puita uuteen Rauhanpuistoon. Toiminta on jatkunut lukuvuonna 2025-2026 kestävän kehityksen vuosikellon mukaan. Syksyllä 2025 pidettiin vesio-koulutus opettajille kestävän kehityksen teemalla. Erasmus -liikkuvuuksissa on huomioitu kestävä kehitys erilaisina yhteistyöprojekteina ja suosien green travelia.			

Talousarvion toteutuminen

	TA 2025	TA+lta 2025	TP 2025	ero € tp-lta	tot %
TOIMINTATUOTOT	72 000	72 000	78 666	6 666	109,26 %
Maksutuotot	31 000	31 000	36 865	5 865	118,92 %
Tuet ja avustukset	40 000	40 000	38 501	-1 499	96,25 %
Muut toimintatuotot	1 000	1 000	3 300	2 300	330,00 %
TOIMINTAKULUT	-2 207 957	-2 207 957	-2 266 382	-58 425	102,65 %
Henkilöstökulut	-1 405 013	-1 405 013	-1 477 832	-72 819	105,18 %
Palvelujen ostot	-401 439	-401 439	-374 219	27 220	93,22 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-57 287	-57 287	-71 022	-13 735	123,98 %
Muut toimintakulut	-344 218	-344 218	-343 308	910	99,74 %
TOIMINTAKATE	-2 135 957	-2 135 957	-2 187 716	-51 759	102,42 %

Lukiokoulutuksen toimintatuotot ylittyivät noin 7 000 eurolla. Näistä maksutuotot ylittyivät noin 6 000 eurolla johtuen ennakoitua suuremmasta kahden tutkinnon opiskelijoiden määrästä. Ammattiopisto Gratialta on laskutettu lukiossa suoritetuista opinnoista, ylioppilaskokeiden ennakotarkastuksista ja käytetyistä oppimateriaaleista. Lisäksi on laskutettu Kristillisen Kansanopiston opiskelijoiden lukio-opintojen hyväksiluvusta.

Lukiokoulutuksen toimintakulut ylittyivät noin 58 000 eurolla seuraavasti:

Henkilöstökulut ylittyivät noin 73 000 eurolla. Henkilöstökuluissa on ollut ilmeinen budjetoituvirhe ja tämän lisäksi ennakoiduttomista poissaoloista johtuva resurssitarve.

Palveluiden ostot alittuivat noin 27 000 euroa. Suurimmat alitukset olivat ravitsemispalveluissa, matkustus- ja kuljetuspalveluissa sekä sisäisissä ict-palveluissa.

Aineissa, tarvikkeissa ja tavaroissa on ylitystä noin 14 000 euroa. Suurimmat ylitykset olivat kirjallisuudessa sekä kalustossa. Rikkoutuneita dataprojektoreita jouduttiin uusimaan.

Kokonaisuudessaan lukiokoulutuksen toimintakate ylittyi noin 52 000 eurolla.

Tunnusluvut

Opiskelijaennuste										
Lukuvuodet	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034
	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032	2033	2034	2035
Lukio	254	243	266	277	270	257	234	218	199	183

	TP 2021	TP 2022	TP 2023	TP 2024	TA 2025	TP 2025
Opiskelijamäärä	229	214	241	263	272	272
Toimintakate € /asukas	-92,38	-100,91	-109,39	-110	-112	-115
Toimintakate € /opiskelija	-8133	-9059	-8704	-8052	-7853	-8043

Elämänlaatupalvelut

Tulosalueen esimies: kirjastopalvelupäällikkö

Toiminnan kuvaus

Elämänlaatupalvelut koostuvat opisto-, kirjasto- ja vapaa-aikapalveluista. Yleiset kotoutumispalvelut on sisällytetty opistopalveluiden tulosityksikköön. Kaupungin hyvinvoinnin edistämistyön koordinointi on vapaa-aikapalveluiden tulosityksikössä.

Elämänlaatupalveluilla on keskeinen merkitys jämsäläisten hyvinvointiin, hyvään yhteiseen elämään ja kaupungin elinvoimaisuuteen. Kehitämme, järjestämme ja tuotamme elämänlaatupalveluja ja luomme niille toimintaedellytyksiä talouden ja ympäristön suhteen vastuullisesti. Kannustamme jämsäläisiä harrastamiseen, itsensä kehittämiseen sekä terveelliseen ja vastuulliseen elämäntapaan. Palvelumme ovat ennalta ehkäiseviä ja korjaavia. Palvelujen hyvä saavutettavuus edistää hyvinvointia ja elinvoimaa. Palvelut toteutetaan hyvän jämsäläisen työelämän puitteissa henkilöstön työhyvinvointi huomioiden.

Elämänlaatupalveluiden toiminta ulottui vuonna 2025 ympäri laajaa kaupunkia, mutta yhtenä palveluiden ja tapahtumien keskuksena oli Raitti, jossa toimittiin yhdessä ja yhteistyössä kaupungin neuvonnan kanssa. Koko Raitti suljettiin 25.8. alkaen toistaiseksi asiakas- ja työkäytöstä. Toimenpide perustui työterveyslääkärin lausuntoon, lainsäädäntöön ja sisäilmatyöryhmän kokouksiin. Koko tilan kattava sulkua tarvittiin ongelmien selvittämiseksi ja korjaamiseksi sekä henkilöstön turvallisuuden ja terveyden varmistamiseksi. Raitin palvelut siirtyivät toimimaan hajautetusti väistötiloissa.

Talousohjelman vuoden 2025 toimenpiteiden toteuttaminen

Työväenopiston ja musiikkiopiston tuntimäärien vähentäminen: Kalenterivuoden 2025 toteutuneet opetustunnit olivat työväenopistossa 5 070 (v. 2024 5 200). Musiikkiopistossa toteutuneet opetustunnit olivat 9 077 (v. 2024 9 760).	Galleria Kivipankin myynti: Kaupunki vuokrasi rakennuksen 1.3.2025 alkaen Kivipankki ry:lle. Vinnin tilan asunnon vuokraus on toteutunut vapaa-ajanasunnoksi vuokraamisena.
Työvalmennussäätiö Avituksen nuorten palvelujen kotiuttaminen on toteutunut 1.1.2025 alkaen.	Liikennepuistotoiminnan lakkauttaminen: Jämsän Yrittäjät ry operoi liikennepuistotoimintaa ja Maa-uimalan välinelainaamotoimintaa kesällä 2024 ja 2025.
Toimien tai virkojen täyttämättä jättäminen eläköitymisten yhteydessä toteutui kirjastopalveluissa. Musiikkiopistossa tapahtui eläköityessä virkaopettajuuksien muutos päätoimisen tuntiopettajan tehtäväksi.	Hankintojen vähentäminen ja taksojen korottaminen kautta linjan. Luovuttiin Elämänlaatupalveluiden oppaan painatuksesta.

Sivistyslautakunta on tilinpäätöksen yhteydessä käsitellyt ja hyväksynyt osaltaan seuraavat toimintakertomukset:

- Tammenlehvän perinnetoimikunta
- nuorisovaltuusto
- vammaisneuvosto

Elämänlaatupalveluiden hanketoiminta

Opetushallituksen myöntämä 8 300 €:n avustus työväenopiston opintoseteleihin. Niillä annetaan alennuksia työttömien, alhaisen pohjakoulutuksen omaavien, senioreiden ja eläkeläisten kurssimaksuihin. Avustus on suosittu, ja alennukset hyödynnetään etenkin seniorikursseilla hyvin. Kotoutumispalveluihin saatiin 30 000 € Tilapäisen suojelun lisätuki erityisavustus. Avustus käytettiin kokonaisuudessaan kotoutumiskoulutuksen resurssiopettamiseen.	Koulunuorisotyön kehittämiseen on saatu kaksi valtionavustusta kausille 2024-2026 ja 2025-2026. Koulunuorisotyöhankkeita on toteutettu vapaa-aikapalvelujen hankkeina. Hankkeisiin on myönnetty yhteensä 86 000 €. Koulunuorisotyön hankkeisiin on käytetty vuonna 2025 yhteensä 63 500 €. Summa sisältää omarahoitusosuuden. Avustuksen käyttöä jatketaan vuonna 2026. Henkilöresurssi on ollut hankkeissa yhteensä vuonna 2025 3 henkilötyövuotta.
AVIn myöntämä 82 500 €:n avustus etsivän nuorisotyön järjestämiseen 1.1-31.12.2025. Henkilöresurssi 3 htv. Kustannukset yhteensä 159 000 € sisältävät 48 %:n omarahoitusosuuden. Etsivään nuorisotyöhön ohjautui 153 nuorta.	AVIn myöntämä 75 000 €:n avustus nuorten työpajatoiminnan, LuovaStartti-toiminta, järjestämiseen 1.1-31.12.2025. Henkilöresurssi 2 htv. Kustannukset yhteensä 133 000 € sisältävät 44 %:n omarahoitusosuuden. LuovaStartin ryhmätoimintaan osallistui 26 nuorta.
Tunkelon säätiön myöntämä 2 500 € avustus (omarahoitus 0 %) kirjastopalveluihin Läkipohjan lasten ja nuorten toiminnan edistämiseen. Avustuksella toteutui kirjavinkkauksia, sanataidepajoja ja somepersoonan vierailu.	AVIn myöntämät avustukset vapaa-aikapalveluihin lasten ja nuorten paikallisen harrastustoiminnan toteuttamiseen kausille 2024-2025 ja 2025-2026. Avustuksia saatiin yhteensä 8 700 € ja avustuksia käytettiin yhteensä 8 900 € vuonna 2025. Hankkeessa on järjestetty kerhotoimintaa kaudella 2024-2025 11 kerhossa (osallistujia 159) ja leiritoimintaa viisi leiriviikkoa (69 osallistujaa).

Opistopalvelut ja kotoutumispalvelut 2025

Jämsän työväenopisto järjestää vapaan sivistystyön opintoja kaikenikäisille kuntalaisille. Jämsänjokilaakson musiikkiopisto järjestää taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaisia opintoja Jämsässä ja Kuhmoisissa.

Jämsän työväenopistossa opiskelee noin 1 600 opiskelijaa. Vuosittain järjestetään noin 150 kurssia. Työväenopiston kursseille osallistuminen lisää osallisuuden kokemusta sekä vähentää yksinäisyyttä ja syrjäytymistä. Vuosittain vaihtuva kurssiohjelma sekä yleisöluennot suunnitellaan yhdessä elämänlaatupalvelujen muiden tulosityksiköiden kanssa.

Jämsänjokilaakson musiikkiopistossa opiskelee 310 opiskelijaa. Musiikkiopistossa opiskelee kaikenikäisiä opiskelijoita. Muskariryhmissä pienimmät opiskelijat ovat vauvoja ja aikuisopiskelijoissa vanhimmat ovat noin 80-vuotiaita. Musiikkiopisto tekee yhteistyötä paikallisten järjestöjen ja yhdistysten kanssa sekä oppilaitosyhteistyötä muun muassa Jämsän Kristillisen Kansanopiston sekä Jämsän lukion kanssa. Vuosittain järjestetään useita konsertteja myös kouluissa, päiväkodeissa ja palvelutaloissa.

Vuosi 2025 oli Jämsänjokilaakson musiikkiopistolle 40-vuotisjuhlavuosi. Toukokuussa järjestettiin juhlakonsertti Jämsän seurakuntakeskuksessa. Syyskuun lopussa järjestettiin hyvän yleisömäärän tavoittanut ulkoilmakonsertti Jämsän keskustassa yhteistyössä ravintola Akuliinan kanssa.

Kotoutumispalvelut ovat olleet osa opistopalveluja vuodesta 2022 alkaen. Kaupungin moniammatillinen kotoryhmä kokoontui neljä kertaa vuoden 2025 aikana. Jämsässä asui Tilastokeskuksen tietojen mukaan 603 ulkomaan kansalaista vuoden 2024 lopussa. Kotoutujia Jämsässä oli vuoden 2025 lopussa noin 400. Mukana luvussa ovat sekä TE-palvelujen asiakkaat sekä työvoiman ulkopuolella olleet kotoutujat. Kotoutumistyö painottui neuvontaan, kotouttamissuunnitelmien laadintaan, moniammatilliseen yhteistyöhön muun muassa vastaanottokeskuksen sekä sosiaali- ja asumispalvelujen kanssa ja palvelujen koordinoitiin. Kotoutumisen asiantuntija aloitti tehtävässä vuoden 2025 alussa.

Kotoutumisen edistämisen velvoitteet siirtyivät TE-palveluilta kunnille vuoden 2025 alussa. Jämsän työväenopisto on järjestänyt vuoden 2025 tammikuusta alkaen kotoutumiskoulutukset sekä monikielisen yhteiskuntaorientaation koulutukset. Kotoutumiskoulutuksen ryhmiä oli vuoden 2025 aikana yhteensä kuusi. Kolme

ryhmää valmistui vuoden 2025 lopussa ja kolme ryhmää jatkoi vuodelle 2026. Kotoutumiskoulutukseen osallistui vuonna 2025 yhteensä 107 kotoutujaa. Koulutuksen päätavoitteena on suomen kielen opiskelu sekä työllistymistä edistävät opintokokonaisuudet. Opiskelu on kokonaisuudessaan lähiopetusta. Vuoden kestävään koulutukseen sisältyy kaikille opiskelijoille myös kaksi neljän viikon työssäoppimisjaksoa paikallisissa yrityksissä.

Monikielisen yhteiskuntaorientaation kurssin laajuus on 70 tuntia. Kurssilla opiskellaan Suomen yhteiskuntatietoutta sekä historiaa kotoutujan hyvin ymmärtämällä kielellä. Jämsän työväenopisto järjesti vuonna 2025 yhteensä kuusi ukrainan kielistä yhteiskuntaorientaation kurssia sekä yhden darinkielisen ja yhden englanninkielisen kurssin. Yhteiskuntaorientaation kursseille osallistui yhteensä 81 kotoutujaa.

Paikallisia korkeakouluopintoja koordinoi ja suunnittelee Jämsässä työryhmä, joka kokoontui neljä kertaa vuodessa. Työryhmässä on mukana myös Jyväskylän yliopiston ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun edustajat.

Kirjastopalvelut 2025

Kirjasto tarjoaa pääsyn monipuolisiin aineistoihin ja edistää lukemista ja kirjallisuutta. Kirjasto on myös tapahtumien, opiskelun, harrastamisen ja kansalaiskeskustelun paikka kaikenikäisille. Neljä toimipistettä, pääkirjasto sekä Jämsänkosken, Kuoreveden ja Länkipohjan omatoimikirjastot, sekä Keski-verkkokirjasto ja kuntien yhteinen e-kirjasto huolehtivat kirjastopalvelun saavutettavuudesta.

Pääkirjaston sulkeuduttua 25.8. alkaen Raitin tilanteen vuoksi Jämsänkosken omatoimikirjastosta tuli ”väistöpääkirjasto” laajoin palveluaukioloajoin. Puukoululle avattiin lehtilukupiste. Näyttelytoiminta lakkasi ja osa tapahtumista jouduttiin perumaan, osa järjestettiin korvaavissa tiloissa. Ennen väistöä toteutettiin talousarvion mukaisesti tapahtumat kuntademokratiaan (kunnallis- ja aluevaalien vaalitori) ja paikallishistoriaan (Jämsän paikallistelevisiion arkistonauhat) liittyen. Lasten ja nuorten kirjastopalveluihin kohdistettu palvelupaus toteutettiin kattavasti.

Väistön tilanne huononsi merkittävästi kirjastopalvelujen saavutettavuutta. Kävijämäärä laskikin 118 500:een vuoden 2024 146 000 kävijästä. Todettakoon, että jäljempänä esitettävässä suoritetaulukossa on kävijämäärätavoitteen osalta näppäilyvirhe. Myös lainausmäärä asukasta kohden väheni 11,1:een edellisvuoden 12,3:sta.

Asiakaskysely toteutettiin keväällä. Kyselyyn saatiin kaikkiaan 146 vastausta. 96 % vastaajista totesi kirjaston onnistuneen palvelussaan erittäin hyvin tai hyvin.

Vapaa-aikapalvelut 2025

Pälämäen museo oli avoinna heinäkuun ja ryhmille tilauksesta. Vinnin kulttuuritilan kesätoiminnan järjestämisessä tehtiin yhteistyötä Jämsänlaakson Setlementti ry:n kanssa. Kalendaariset juhlat järjestettiin. Näitä ovat itsenäisyyspäivän juhla ja kansallisen veteraanipäivän juhla. Jälkimmäinen järjestettiin yhteistyössä Tammenlehvän Jämsän perinnetoimikunnan kanssa.

Liikunta- ja nuorisopalvelut järjestivät ohjattua toimintaa, tapahtumia ja leirejä itsenäisesti sekä yhteistyössä järjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Uimahallin asiakasmäärätavoite 57 000 asiakasta ylitettiin asiakasmäärän ollessa 57 971.

Nuorisotilatyötä toteutettiin Nuorten Raitilla, Köpiksellä Jämsänkoskella sekä Kuutissa Kuorevedellä. Osallistuttiin myös vapaaehtoisvoimin ylläpidettävän Länkipohjan nuorisotilan vuokrakustannuksiin elokuun loppuun saakka. Länkipohjan nuorisotilalla ei järjestetty toimintaa enää syyskaudella vähäisen kävijämäärän ja vapaaehtoisresurssin vuoksi. Nuorten moottoripajatoimintaa ylläpidettiin yhteistyössä seurakunnan ja 4H-yhdistyksen kanssa. Nuorisotilojen järjestyssäännöt päivitettiin.

Koulunuorisotyötä järjestettiin yhtenäiskouluilla ja lukiolla. Nuorisovaltuusto haki ideoita nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi osallistavan budjetoinnin keinoin ja päätti avustettavat kohteet (Länpohjan tenniskilpailu, Nuorten Raitille hankintoja, Pride-tapahtuman järjestelyt, Länpohjan nuorisotila). Nuorisovaltuusto osallistui Pride-tapahtuman järjestämiseen Jämsän Saunakylässä. Nuorisovaltuuston toimintasääntö päivitettiin ja uusi valtuusto nimettiin kaudelle 2026-2027.

Nuorisopalvelujen dokumentaatiojärjestelmän mukaan nuorisopalvelujen toimintaan osallistuneita oli yhteensä miltei 24 000, mikä on reilu 8 000 osallistujaa enemmän kuin vuonna 2024.

Työvalmennussäätiö Avitukselta kotiutettiin vuoden alussa kaupungille nuorten elämänhallintaan, kouluttautumisen ja työllistämisen tukemiseen liittyvät kohdennetun nuorisotyön, nuorten työpaja LuovaStartti ja etsivä nuorisotyö, palvelut. Etsivä nuorisotyö tapasi yhteensä 153 nuorta viranomaisverkostoissa, toimistolla, ulkoilun merkeissä ja nuorten kotona. LuovaStartti -nuorten työpajatoiminnassa järjestettiin ohjattua ryhmätoimintaa kahdessa eri ryhmässä sekä kevät- että syyslukukaudella. Toimintaan osallistui yhteensä 26 nuorta. Lisäksi keväällä järjestettiin 17-28 -vuotiaille kerran viikossa avointa ryhmätoimintaa, joka tavoitti yhteensä 56 nuorta.

Hyvinvointityöryhmä kokoontui kahdeksan kertaa, ehkäisevän päihdetyön tiimi kaksi kertaa ja laajennettu ehkäisevän työn verkostotyöryhmä (ehkäisevä päihdetyö ja lähisuhdeväkivallan ehkäisytyö) kaksi kertaa. Järjestötapaamisia toteutui vuoden aikana neljä, niistä kulttuurifoorumi oli avoin myös muille kuin järjestöedustajille.

Vapaa-aikapalvelut osallistuivat Keski-Suomen kuntien liikkumisohjelmien yhteiskehittämiseen, LIIKE-hankkeeseen, jossa tapaamisia oli vuoden aikana yhteensä seitsemän. Hankkeen aikainen liikkumisoperaatio toteutui alkukesästä neljän kerran luontokävelykokeiluna yhteistyössä nuorten työpajatoiminnan ryhmän kanssa.

Kuntalaisten osallistamiseksi hyvinvointisuunnitelmatyöhön toteutettiin alkukesästä kaikille kuntalaisille avoin hyvinvointi- ja turvallisuuskysely, jonka yhteydessä kysyttiin myös liikkumis- ja kulttuuritottumuksista. Vastauksia saatiin reilu 250. Osallistamista jatkettiin syyskuussa konsernipalveluiden kanssa yhteistyössä järjestetyissä hyvinvointi-, turvallisuus- ja strategiatyöpajoissa. Samansisältöiset työpajat järjestettiin Länpohjassa, Hallissa, Koskenpäällä, Jämsänkoskella sekä Jämsän keskustassa.

Vuoden 2025 kouluterveyskyselyn sekä fyysisen toimintakyvyn Move!-mittausten tuloksia käsiteltiin ja toimenpiteitä suunniteltiin eri työryhmissä.

Yhdyspintatyötä hyvinvointialueen kanssa tehtiin laajasti erilaisissa alueellisissa ja paikallisissa verkostoissa.

Avustuksia myönnettiin 69 eri taholle, yhteensä 169 000 €. Lisäksi myönnettiin seuraavat palkinnot ja stipendit:

- Jämsän kaupungin vuoden 2024 urheilijapalkinto endurokuljettaja Eemil Pohjolalle
- Jämsän kaupungin vuoden 2025 liikuntatekopalkinto Mannerheimin Lastensuojeluliiton Jämsän paikallisyhdistykselle Peuhuvuoro-toiminnan järjestämisestä
- Viljo Järvisen kulttuuripalkinto 2025 directos cantus, säveltäjä Sauli Salmiselle
- nuorten kulttuuri-, taide- ja liikuntastipendit 24 nuorelle.

Toiminnan tavoitteet ja niiden toteutuminen

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Palveleva kaupunki, Hyvinvoiva ja osaava henkilöstö				
Tavoite	Elämänlaatupalvelut tuottaa jämsäläisille edellytyksiä hyvälle yhteiselle elämälle osaavan ja hyvinvoivan henkilöstön voimin			Toteutuu
Mittari	% /8-9 luokkalaiset vähintään tunnin päivässä liikkuvat (kouluterveyskysely joka toinen vuosi)	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		25	28,2	30
Mittari	%/ yli 65-vuotiaiden osuus vapaan sivistystyön opiskelijoista	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		60	51,4	50
Mittari	Lainaus/asukas	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	Tavoite 12/2025
		11,09	12,31	12,8
Mittari	Kuvailu			
Mittari	Henkilöstökysely			
Mittari	Terveysperustaiset poissaolot	Toteuma 12/2025	Lähtöarvo 12/2024	
		945	531	
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Musiikkiopiston ja työväenopisto koulutustarjonta on ollut monipuolista. Työväenopisto on järjestänyt kotoutumiskoulutusta sekä monikielisen yhteiskuntaorientaation koulutusta. Kotoutujien määrä on kasvanut Jämsässä mm. vastaanottokeskuksen lakkauttamisen vuoksi. Joulukuussa oli kotoutumiskoulutuksessa 100 henkilöä. Yli 65-vuotiaiden osuus vapaassa sivistystyössä on ollut 60 %. Väistö Raitilta huononsi merkittävästi kirjastopalvelujen saavutettavuutta. Kävijämäärä ja asukaskohtainen lainausmäärä laskivat. Kirjasto oli mukana järjestäjänä, toteuttajana tai tilan tarjoajana noin 130 tilaisuudessa. 74 % kirjaston keväällä pidettyyn asiakaskyselyyn vastaajista arvioi kirjastopalvelun erittäin hyväksi. Elämänlaatupalveluiden yleisluentosarja oli suosittu. Uimahallin kävijämäärä vuoden lopussa oli 57 971. Nuorisotilatyötä, koulunuorisotyötä ja kohdennettua nuorisotyötä on toteutettu aktiivisesti. On suunniteltu toimenpiteitä koululaisten hyvinvoinnin lisäämiseksi mm. koulujen liikkumisvastaavien ja hyvinvointikoordinaattorin yhteispalaverissa. Kouluterveyskyselyn tuloksien 9/25 mukaan 8-9 luokkalaisten vähintään tunnin päivässä liikkuvien määrä on vähentynyt. Toisaalta liikuntakerhot ovat kiinnostaneet yläkoululaisia. Viimeisin henkilöstön työhyvinvointikysely oli 29.9.- 12.10.2025. Kaikista arviointikokonaisuuksista (työhyvinvointi, työ, työyhteisö ja johtaminen) annettu arvosana oli vähintään Melko hyvin +, mikä kertoo, että työhyvinvointia on elämänlaatupalveluissa vähintäänkin kohtuullista. Yksiköittäin on kuitenkin paljon vaihtelua - siirtyminen elokuussa Raitilta väistötiloihin heikensi selvästi työhyvinvointia kirjastopalveluissa. Lisääntyneissä terveysperusteisissa poissaoloissa näkyivät erilaiset, osin pitkittyneet infektioaudit ja eri syistä pitkät sairauspoissaolot.			

Hyvinvointia ja turvallisuutta, Ympäristövastuuta		
Tavoite	Kehitämme ja järjestämme elämänlaatupalveluja ympäristövastuullisesti ja kestävästi.	Toteutuu osittain
Mittari	Tehtyjen toimenpiteiden kuvailu.	
Tavoitteen toteutumisen arviointi	Tavoite on toteutunut osittain. Kopiointia on vähennetty tulosalueella. Opistojen ja kotoutumisen oppimateriaaleissa on suosittu sähköisiä materiaaleja. Elämänlaatupalveluiden opas julkaistaan ainoastaan sähköisesti. Fyysisen kirjastoaineiston lainaus on kierrätystä ja yhteiskäyttöä. Kirjasto on tutustunut Jyväskylän kirjastopalvelun ympäristökäsikirjaan ja poiminut sieltä uusia ideoita Jämsässä toteutettavaksi. Osittainen kirjojen muovituksesta luopuminen ei ole vielä toteutunut. Muissa yksiköissä vertailua muiden kuntien vastaaviin ympäristökäsikirjoihin ei ole vielä tehty. Jatkossa haetaan edelleen ideoita toisten kuntien ympäristöteoista. Palvelujen ja tilojen järjestämisessä tarvittavia materiaaleja, välineistöä ja kalustoa on kierrätetty aktiivisesti. Välineistöä on kunnostettu. Uimahallitoiminnassa on pyritty kokonaisvaltaiseen ympäristövastuulliseen toimintaan mm. ohjeistamalla asiakkaita hygieniasta huolehtimisessa, jolloin allasveden puhdistusjärjestelmässä ei tarvitse käyttää niin paljon kemikaaleja. Jätteiden lajittelu on käytössä kaikissa toimipisteissä. Nuorisotiloilla on ohjattu asiakkaita roskien kierrätykseen ja siisteyteen. Kotoutujat ovat tutustuneet paikalliseen historiaan ja ympäristöön, yhtenä näkökulmana on ollut kestävä kehitys. Tilojen käyttö on ollut elämänlaatupalveluissa resurssiviisasta myös elokuusta lähtien, kun Raitin tiloista siirryttiin väistöön.	

Talousarvion toteutuminen

	TA 2025	TA+lta 2025	TP 2025	ero € tp-lta	tot %
TOIMINTATUOTOT	1 195 800	2 249 800	2 681 459	431 659	119,19 %
Myyntituotot	309 300	309 300	309 522	222	100,07 %
Maksutuotot	330 300	276 300	268 534	-7 766	97,19 %
Tuet ja avustukset	518 600	1 616 600	2 029 670	413 070	125,55 %
Muut toimintatuotot	37 600	47 600	73 733	26 133	154,90 %
TOIMINTAKULUT	-4 638 133	-4 851 633	-4 868 408	-16 775	100,35 %
Henkilöstökulut	-2 530 114	-2 723 114	-2 697 010	26 104	99,04 %
Palvelujen ostot	-643 714	-645 214	-705 334	-60 120	109,32 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-182 470	-197 470	-176 133	21 337	89,19 %
Avustukset	-171 000	-171 000	-170 489	511	99,70 %
Muut toimintakulut	-1 110 835	-1 114 835	-1 119 442	-4 607	100,41 %
TOIMINTAKATE	-3 442 333	-2 601 833	-2 186 950	414 883	84,05 %

Elämänlaatupalveluiden toimintatuotot olivat 2,7 milj. € (toteumaprosentti 119 %).

Myyntituotot (310 000 euroa) toteutuivat talousarvion mukaisesti. Maksutuotot (269 000 €, toteumaprosentti 97 %) toteutuivat talousarvion mukaisesti pienellä alituksella. Avustuksissa näkyy se, että kotoutumisen kuntakorvauksia tuli arvioitua enemmän. Tulosaluetason ylitys oli 413 000 euroa. Muiden toimintatuotosten ylitys on 26 000 euroa (156 %). Syynä olivat lähinnä etsivän nuorisotyön ja nuorten työpajatoiminnan vuoden -24 kuntaosuuden palautus sekä Raitin vuokranantajan tekemät palautukset vuokrissa kevään -25 reklamaation vuoksi.

Elämänlaatupalveluiden toimintakulut olivat 4,9 milj. € (toteumaprosentti 100 %). Henkilöstökulujen toteuma oli 2,7 milj. €, 99 % talousarviosta, alittuen 26 000 eurolla. palveluiden ostoihin käytettiin 705 000 euroa (toteumaprosentti 109 %). 60 000 euron ylitystä talousarvioon nähden selittävät ennakoimattomat kulut matkustus- ja kuljetuspalveluissa sekä sisäisissä ict-palveluissa. Lisäksi ylityksessä näkyy ennakoimattomana kuluna kotoutumisasiantuntijan henkilöstökulujen osuus työllisyyspalveluissa (vastaava meno on ollut budjetoituna henkilöstökustannuksiin).

Avustuksia myönnettiin 170 000 euroa, mikä oli liki talousarvion (171 000 euroa) mukaista. Muut toimintakulut 1,1 milj. € toteutuivat talousarvion mukaisesti.

Opistopalveluiden toimintakate oli 170 000 euroa (toteumaprosentti 134 % talousarvion - 130 000 eurosta). Selittävänä tekijänä toimintakatteen pienuuteen olivat kotoutumisen kuntakorvaukset (1,8 milj. €) koko opistotoiminnan kulujen ollessa 1,9 milj. €. Kotoutumispalveluiden toimintakate oli 1,2 milj. €. Kirjastopalveluiden toimintakate oli 1,0 milj. € (toteumaprosentti 95 % 52 000 euron alituksella talousarvioon) ja vapaa-aikapalveluiden 1,4 milj. € (toteumaprosentti 96 % 62 000 euron alituksella talousarvioon). Koko elämänlaatupalveluiden toimintakate oli 2,2 milj. € (toteumaprosentti 84 % 414 000 euron alituksella talousarvioon).

Tunnusluvut	TP 2024	TA+lta 2025	TP 2025
Toimintakate €/asukas	- 153,46	- 136,68	114,88

	TA 2024	TA + lta 2024	TP 2024	TA 2025	TA + lta 2025	TP 2025
Musiikkiopiston opiskelijamäärä	360	360	350	350	350	310
Työväenopiston opiskelijamäärä	1 400	1 400	1 550	1 400	1 400	1 600
Kirjaston kävijämäärä (fyysinen)	115 000	115 000	146 000	115 000	115 000	118 500
Lainaus/asukas	13,00	13,00	12,31	12,8	12,8	11,07
Uimahallin asiakasmäärä	55 000	55 000	57 301	57 000	57 000	57 971